

Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

Oktober 2023

Letnik 8, številka 7

Iz tokratne vsebine:

Martinovanje 2023

stran 3-4

Pogovor z Jožetom Sinigojem

stran 5-7

Sprehod za spomin v Domu Tisje

stran 10

Akcija Manj svečk za manj grobov

stran 23

ISSN 2463-8579

Občina Šmartno pri Litiji

Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure

Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00

Uradne ure župana so po dogovoru, zaželeno je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

**Glasilo občine Šmartno pri Litiji
Krajevne novice**

Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla novembra 2023, pričakujemo najkasneje do sobote, **28. 10. 2023**, na elektronski naslov uredništva: krajevnenovice@bogensperk.si. Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri svojem pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:

Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:

dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:

Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Manca Vidic in Uroš Pušnik

Jezikovni pregled:

Janoš Železnik

Naslovna fotografija:

Pehar svežih jabolok

Foto:

Helena Smrekar

Prelom in tisk:

Graf Littus Janez Bric, s. p.;
Biroservis – Mlakar Gorazd, s. p., Ustje 7,
1275 Šmartno pri Litiji

<https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/>

**Glasilo izhaja v nakladi
1800 izvodov in je brezplačno.**

ISSN 2463-8579

Prvi jesenski številki na pot

V času zapisovanja teh uvodnih misli smo že zakorakali v jesen, za marsikoga najlepši letni čas. Po dveh mesecih premora so se v šolske klopi vrnilo naši osnovnošolci in srednješolci, pred dobrim tednom so se jim pridružili še študentje. V uredništvu želimo vsem uspešno šolsko oziroma študijsko leto in upamo, da bomo v naslednjih številkah občinskega glasila znova lahko poročali o velikih uspehih naših mladih.

V naši občini se lahko pohvalimo z veliko izjemnimi posamezniki. Žal se je v preteklosti zaradi takšnih ali drugačnih razlogov večkrat zgodilo, da so nekateri od njih za časa življenja ostali prezrti in smo njihov pomen spoznali šele desetletja po njihovi smrti. Eden teh je bil tudi Davorin Hostnik, zato smo lahko veseli, da se je Občina Šmartno pri Litiji že pred leti odločila, da bo vsako

leto ob občinskem prazniku podelila plakete in priznanja zaslužnim občankam in občanom ter društvom, ki praznujejo okrogle obletnice delovanja. Tudi letos ne bo nič drugače. Kot si boste lahko prebrali v naslednji številki, bodo plakete in priznanja iz rok župana prejeli zares izjemni posamezniki, ki se vsak na svoj način trudijo za boljše in lepše življenje v naših krajih. Z nekaterimi smo v preteklosti že imeli intervju, v tokratni številki pa boste lahko nekoliko bolje spoznali neutrudnega domoznanca in rodoslovca, gospoda Jožeta Sinigaja.

Naj uvodne misli izkoristim še za povabilo k oddaji prispevkov za našo stalno domoznansko rubriko na zadnji strani vsake številke. Med pogovori se je namreč že večkrat pojavila ideja, da bi se nekoliko bolj osredotočili na novejša, polpretekla obdobja, kot radi rečemo, zato vas vabim, da zapišete svoje spomine in razmišljanja o vašem kraju ter nam jih posredujete. Zlasti veseli bomo pričevanj, kako je pred desetletji potekalo delo v kateri o lokalnih tovarn.

dr. Jernej Kotar

Zakon o kmetijskih zemljiščih in spreminjanje namenske rabe zemljišč – 1.del

Avtorica članka: Andreja Leskovšek

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o kmetijskih zemljiščih (ZKZ-G), ki je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 44/2022, je prinesel dodaten 3. b člen, ki prinaša velike spremembe za vsakogar, ki si želi spremeniti namensko rabo zemljišča. Ta člen je uzakonil zahteve ministrstva, pristojnega za kmetijstvo (v nadaljevanju MKGP), na katere je Občina v zadnjih letih trčila v fazi osnutka Občinskega prostorskega načrta. Pa si pogledjmo natančno, kako se glasi del tega člena:

»Če lokalna skupnost načrtuje spremembo namenske rabe kmetijskih zemljišč v stavbna zemljišča in območja mineralnih surovin na območju lokalne skupnosti oziroma posameznega naselja, kjer proste površine, primerne za zgojitve, prenovu ali spremembo rabe še niso izkoriščene, se sprememba namenske rabe kmetijskega zemljišča lahko dopusti kot prerazporeditev namenske rabe stavbnih zemljišč v kmetijska zemljišča ob izpolnjevanju pogoja primerljive površine in kakovosti kmetijskih zemljišč, na katerih se načrtuje sprememba namenske rabe.

Ne glede na prejšnji odstavek, se lahko izjemoma dopusti sprememba namenske rabe kmetijskih zemljišč, če se:

1. vzpostavijo nadomestna kmetijska zemljišča, ki bodo po površini in kakovosti primerljiva s kmetijskimi zemljišči, na katerih se načrtuje sprememba namenske rabe, in se ta zemljišča trenutno ne morejo uporabljati za kmetijske namene, oziroma
2. izboljša pridelovalni potencial obstoječih

kmetijskih zemljišč na način, da se z dvigom pridelovalnega potenciala obstoječih kmetijskih zemljišč nadomesti izguba pridelovalnega potenciala na kmetijskih zemljiščih, na katerih se načrtuje sprememba namenske rabe, ob upoštevanju naslednjih pogojev:

- boniteta kmetijskega zemljišča ne sme presežati 50 točk in
- boniteta kmetijskega zemljišča se mora izboljšati za najmanj 20 točk.

Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena, ukrepov ni treba izvesti, če gre za spremembo namenske rabe kmetijskega zemljišča, v naslednjih primerih:

- za določitev stavbnega zemljišča legalno zgrajenega objekta;
- za površino z nestanovanjskimi kmetijskimi stavbami in drugimi kmetijskimi gradbenimi inženirskimi objekti;
- za potrebe širitve ali preselitve kmetijskega gospodarstva, ki izkazuje razvojni potencial, ali
- za določitev stavbnega zemljišča za objekte s področja zaščite in reševanja.«

Težnja prostorskega načrtovanja je, da se naselja zgoščajo in da se za pozidavo uporabijo obstoječa stavbna zemljišča znotraj naselij. Številna nepozidana stavbna zemljišča v občini so glavna ovira za širitev poselitvenih območij in onemogočajo prostorski razvoj občine, zato bo potrebno ob spremembi namembnosti iz kmetijskega v stavbno zemljišče zadostiti zahtevi MKGP-ja, da se istočasno vzpostavijo nadomestna kmetijska zemljišča. Ta morajo biti po boniteti in površini enakovredna zemljišču, ki se mu spreminja namenska raba. Vsakega zemljišču je določena boniteta, ki se

jo lahko enostavno preveri tudi v sistemu PISO, kjer je ta podatek pripisan vsaki parceli. V kolikor je boniteta zemljišča npr. 45, je potrebno poiskati primerljivo zemljišče, ki je v tem primeru bonitete od 40 do 50 ali več ter seveda velikosti, kot je zemljišče, ki ga spreminjamo. Lastnik lahko predlaga, da bo vzpostavil kmetijsko zemljišče tudi iz zemljišča, ki v naravi predstavlja slabši gozd ob stiku s kmetijskim zemljiščem. Kot drugo možnost zakon dopušča izboljšati boniteto nadomestnega kmetijskega zemljišča, ki samo po sebi ne sme imeti boniteto višjo od 50, ter se mora temu zemljišču boniteta

izboljšati za najmanj 20 točk. To bi preprosto pomenilo, da bi zemljinjo prestavili iz zemljišča, kateremu bi želeli spremeniti namembnost, na lokacijo zemljišča, kateremu izboljšujemo boniteto. Vsi ti predlogi nadomestnih zemljišč bodo morali biti označeni v prostorskem aktu in podkrepjeni z elaborm, ki ga izdelata agronom s pridobljenim pooblastilom za bonitiranje.

Več informacij o tem, kako se postopkovno pride do gradbenega dovoljenja na zemljišču, ki smo mu spremenili boniteto, bomo pojasnili v nadaljevanju članka v naslednji številki Krajevni novic.

MARTINOVANJE 2023

ŠMARTNOVANJE

PRAZNIK OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI

5. - 12. NOVEMBER 2023

9. NOVEMBER

OSREDNJA SLOVESNOST

OB 19.00

KULTURNI DOM ŠMARTNO

10. NOVEMBER
MARTINOVANJE

OD 19.00 NAPREJ

POD ŠOTOROM

Občina Šmartno pri Litiji

Jskd
Občina Šmartno pri Litiji

JAVNI ZAVOD
BOGENŠPERK

DRAGE OBČANKE IN OBČANI!

V volilni kampanji in tekom mandata sem in bom zagovarjal pomembnost ljudi, druženja, sodelovanja in težnje k izboljšanju lokalne skupnosti. V ta namen smo letošnji praznik občine sklenili pripraviti na malenkost drugačen način. Ne glede na to, kdo je župan občine, je prav, da smo nanjo ponosni. Ponosni na to, da smo občanke in občani občine Šmartno pri Litiji. Vsega, kar predstavlja in krasi naše kraje in ljudi, se po mojem mnenju ne da pokazati v enem dnevu, zato smo se odločili, da letošnji praznični dan raztegnemo v praznični teden. Več si lahko preberete v časovnici dogodkov, ki bodo organizirani v sklopu Šmartnovanja 2023. Vljudno vas vabim, da se jih v čim večjem številu udeležite. Še nekaj namigov: slavnostni teden bomo pričeli na Javorju, zato se nujno oglasite in tudi sami preverite, kako živi medgeneracijsko središče (obljubljajo pestro dogajanje – predvsem za najmlajše). Tema

letošnje osrednje slovesnosti je šport, kateremu je posvečena fotografska razstava, za katero je bil razpisan fotografski natečaj. Za razstavo šmarskih vezilij bomo ponovno aktivirali vam že znano šmarsko galerijsko okno »pr' Leskovc«. Petkovo praznovanje pod šotorom že poznate. Glede na to, da je v športu prisotna tekmovalnost, smo letos dodali tekmovanje v peki »štrukeljčkov«. S kranjsko klobaso si boste nabrali moči za vzpon na Čatež, ki bo v soboto. Na poti preizkusite ŠTUC-ovo mlado vino, ko se vračate se oglasite še na pogovorni večer z našim šmarčanom iz župnijskih vrst, ki ga vsi dobro poznate. V nedeljo bomo blagoslovili mlado vino, s tem pa se bo naš slavnostni teden uradno zaključil. Ugibanje o slavnostnem govorniku na osrednji slovesnosti, znanem Šmarčanu, ki pokriva področje športa, pa prepustim vam. Se vidimo.

Vaš župan, Blaž Izlakar

ŠMARTNOVANJE OD 5. DO 12. 11. 2023

Medgeneracijsko druženje v Javorju ob zaključku prenove nekdanje podružnične šole
Nedelja, 5. 11. 2023, med 11.00 in 16.00 –
Medgeneracijsko središče Javorje

Razstava Šmarskih vezilij
Od 6. do 20. 11. 2023 – Šmarsko galerijsko okno –
(bivša Leskovčeva trgovina)

Odpрте fotografske razstave
»Šport – naša dediščina, moja identiteta«
Torek, 7. 11. 2023, ob 19.00 – Krajevna knjižnica Šmartno

Osrednja slovesnost ob občinskem prazniku Občine Šmartno pri Litiji s podelitvijo priznanj
»Šport – naša dediščina, moja identiteta«
Četrtek, 9. 11. 2023, ob 19.00 – Kulturni dom Šmartno

Družabni utrip občine
Petek, 10. 11. 2023, od 15.00 do 17.00 – prireditveni šotor na osrednjem trgu v Šmartnem

Predavanje »Vrednotenje jedilne kakovosti izdelkov« – predavateljica mag. Marlena Skvarča
Petek, 10. 11. 2023, od 17.30 do 18.30 – Kulturni dom Šmartno

Martinovanje pod šotorom z ansambli TRIO GAS, LESARJI in OSVAJALCI ter razglasitvijo najboljših štrukeljcev
Petek, 10. 11. 2023, od 19.00 do 24.00 – prireditveni šotor na osrednjem trgu v Šmartnem

37. popotovanje po Levstikovi poti od Litije do Čateža
Sobota, 11. 11. 2023

Pokušina mladega vina v izvedbi Vinogradniškega društva ŠTUC
Sobota, 11. 11. 2023, ob 11.11 – Staretov trg Šmartno pri Litiji

Pogovorni večer z župnikom Martinom Golobom
Sobota, 11. 11. 2023, ob 19.30 – Kulturni dom Šmartno

Blagoslov vina
Nedelja, 12. 11. 2023, ob 11.00 – župnijsko dvorišče

NATEČAJ ZA OKUSNE SLADKE »ŠTRUKELJCE«

Vabimo vas k sodelovanju na natečaju za okusne sladke »štrukeljce« na dogodku Dobrote Jablaniške doline 2023, ki ga v okviru Šmartnovanja 2023 in v sodelovanju z Občino Šmartno pri Litiji prireja Društvo za razvoj podeželja Laz.

Ohranjanje dediščine je ena izmed naših glavnih prednostnih nalog, zato smo se odločili, da bomo občinski praznik popestrili z ocenjevanjem sladkih »štrukeljcev« pod priznano blagovno znamko Dobrote Jablaniške doline. **Ocenjevanje »štrukeljcev« bo potekalo v petek, 10. novembra, v kulturnem domu v Šmartnem pri Litiji, začnši ob 12.00. Pred podelitvijo priznanj bo ob 17.30 tudi predavanje z naslovom Vrednotenje jedilne kakovosti izdelkov.** Vabimo vse, ki uživate v peki štrukeljcev, da se pridružite temu dogodku. Ocenjevanje bo informativne narave, zato vabljeni tudi tisti, ki šele pridobivate izkušnje in želite svoje znanje nadgraditi. Vsak vzorec je dobrodošel. Ob podelitvi priznanj pripravljamo zanimiv in prijeten večer, ki bo del praznovanja martinovega in občinskega praznika v Šmartnem pri Litiji.

Vsak vzorec, ki ga prinesete na ocenjevanje, bo strokovno ocenila tričlanska komisija. **Tu so navodila:**

- Prinesete lahko orehove štrukeljce ali tiste, polnjene z inovativnimi sestavinami, kot so pehtran, suho sadje, meta, mak itd.
- Količina za ocenjevanje naj bo približno 0,5 kg štrukeljcev (približno 20 kosov).
- Vrečko označite s svojimi podatki, vključno z imenom, priimkom, naslovom, telefonsko številko, elektronskim naslovom, imenom izdelka, količino vzorca, seznamom sestavin, seznamom dodatkov, rokom uporabe izdelka in datumom izdelave.
- Vzorce prinesite v prostore kulturnega doma v Šmartnem pri Litiji v petek, 10. novembra 2023, med 9.00 in 10.00.

Prijavni obrazec in več informacij o natečaju najdete na spletnih straneh www.smartno-litija.si in www.laz.si. Za dodatne informacije smo vam na voljo na telefonski številki 051 312 739 (Mojca).

Vabljeni, da se nam pridružite na tem dogodku!

Organizacijski odbor Dobrote Jablaniške doline

O spremembah in dopolnitvah zakona o zaščiti živali in preoblikovanju Zdravstvene zavarovalnice Vzajemna

Avtor članka: Franc Props, poslanec Državnega zbora

Sprememba zakona o zaščiti živali je bila v zainteresirani javnosti skozi celoten postopek sprejemanja deležna precej pozornosti. O njem je bila opravljena široka javna razprava, v kateri so svoje poglede predstavili vsi, ki se jih dobrobit in zaščita hišnih, rejnih in prostoživečih živali dotika. Sodelovali so veterinarji, kmetje, predstavniki zavetišč za živali, nevladne organizacije in nenazadnje tudi lastniki živali.

Sprememba, ki sta jo po mojem mnenju sicer po nepotrebnem problematizirali veterinarska stroka in opozicija, je **imenovanje pooblaščenih svetovalcev (kvalificiranih prijaviteljev) za zaščito živali**. Do imenovanja kvalificiranih prijaviteljev je zadržana predvsem veterinarska stroka. Zakonska rešitev v tem delu društvom, ki so na podlagi tega zakona pridobila naziv, da delujejo v javnem interesu na področju zaščite živali, omogoča aktivno sodelovanje pri svetovanju skrbnikom živali in sodelovanje z nadzornimi organi v primeru ugotovljenih nepravilnosti, tako da se imenuje pooblaščen svetovalce za zaščito živali. Zaradi lomljenja kopij pri imenovanju kvalificiranih prijaviteljev so spregledane dobre

rešitve. Urejen je **status terapevtskih psov**, ki delujejo kot del terapevtskih ekip v različnih okoljih, vključno z javnimi prostori, in so dobili status delovnih živali. Prepovedana je uporaba vseh živali za **nastopanje in prikazovanje v cirkusu**. Prepovedane so nastanitve živali na **premajhnem prostoru**, brez možnosti zadostne rekreacije glede na fiziološke, etološke in ekološke potrebe živali. Uvajajo se **mobilne klavnice**, s čimer bo registrirana klavnica lahko izvršila zakol živali na kmečkem dvorišču, in vzpostavljene bodo prehodni hlevi za trajno odzete živali. Funkcijo **prehodnih hlevov** bodo lahko upravljali t. i. »zbirni centri« v lasti RS, nevladne organizacije v javnem interesu in kmetijska gospodarstva, ki bodo za to

imela pooblastilo. Vzpostavlja se **posebne veterinarske enote** za odzivanje na nezakonito ravnanje z živalmi. S sprejetim zakonom je uvedena tudi podlaga, da uradni veterinar lahko odredi začasni video nadzor v klavnicah. Vse zgoraj naštete spremembe bodo prispevale dobrobiti **živali v oskrbi**, imenovanje kvalificiranih prijaviteljev pa v ničemer ne posega v delo veterinarjev.

Na redni septembrski seji smo obravnavali in po prvi obravnavi sprejeli tudi zakonsko podlago za **preoblikovanje Zdravstvene zavarovalnice Vzajemna v delniško družbo**. Razlog za to je, da smo kot družba po desetletjih spoznali, da koncept dopolnilnega zavarovanja preko komercialnih zavarovalnic ni optimalna rešitev. Še več, v tem dolgem obdobju smo bili večkrat priča nenavadnim malverzacijam in računovodskim akrobacijam. Odločali smo o tem, na kakšen način naj ena od teh zavarovalnic, Vzajemna, ki je v lasti zavarovancev, nadaljuje svojo pot na najpravičnejši in pravno vzdržen način. Upravičenci do deleža v Vzajemni bodo tako Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, člani Vzajemne, ki smo imeli sklenjene pogodbe o dopolnilnem zdravstvenem zavarovanju, ter seveda preostali zavarovanci oziroma člani Vzajemne, ki imajo sklenjene druge zavarovalne produkte.

Kot vedno vabljeni, da se obrnete name preko elektronske pošte, telefona (041 636 160) oziroma osebno v poslanski pisarni v prostorih Občine Litija (po predhodni najavi).

Lepe jesenske dneve vam želim!

Jože Sinigoj, prejemnik zlate plakete Občine Šmartno pri Litiji

Vprašanja postavil: dr. Jernej Kotar

Tako kot že zadnjih nekaj let, bo Občina Šmartno pri Litiji tudi letos ob občinskem prazniku podelila priznanja zaslužnim posameznikom in društvom. Med njimi je tudi gospod Jože Sinigoj, ki bo iz rok župana prejel zlato plaketo.

Gospod Sinigoj, priznati moram, da me je novica o vašem izboru za prejemnika zlate plakete Občine Šmartno pri Litiji zelo razveselila, ne pa tudi presenetila, kajti če si jo kdo zasluži, ste to gotovo vi. Bojim se, da imava na voljo premalo prostora, da bi se lahko pogovorila o vsem, s čimer se ukvarjate.

Ste domačin, rojeni Šmarčan in že celo življenje živite v domačem kraju. Kaj vam osebno pomeni biti Šmarčan?

Sem Uštjan in v moji mladosti je bilo to pomembno, kadar smo se šli s Šmarčani otroške igre. Spremljam razvoj kraja in vsak napredek me razveseli. Mislim, da so Šmarčani včasih še bolj držali skupaj, za kar je imel veliko zaslug takratni dekan Anton Gornik.

V nekaj več kot sedemdesetih letih, koli-

kor jih štejete, se je v Šmartnem zgodilo marsikaj. Kako se spominjate otroških let v domačem kraju in kaj ga je po vašem mnenju v zadnjih desetletjih najbolj zaznamovalo?

Avtomobilskega prometa skoraj ni bilo. Pozimi so les v lesno industrijo vozili s sanmi. Na Grmačah so imeli težke vozove s širokimi kovinskimi platišči, ki so poleti ceste zgladile v zadovoljstvo nas otrok, ki smo hodili bos. Radio ali hladilnik v hiši sta bila nekaj zelo redkega. Vodovod je bil le do treh črpalk sredi vasi, tudi »štirne« niso imele vse hiše. Telefon je bil na pošti in v tovarni, kjer so tudi imeli prvi televizijo in včasih so nam, otrokom, dovolili gledati kakšen film. Odhod s starši z vlakom v Ljubljano je bil nekaj posebnega. Imel sem posebno srečo, da sem lahko enkrat

odšel v kolonijo na morje. Plavati smo se naučili v domačih potokih, ki smo jih zajezili. Otroci smo že kmalu hodili pomagati kmetom ali starejšim. Ignac Rus, predvojni župan, ali Martinov Janez sta mi požvižgala pred hišo in že imela na rami primerno orodje za mene. Naša Reka je bila polna rib, ki so jih pregnale odpadne vode iz

usnjarne. Povratka pa ni, saj so kormorani reko Savo počistili.

Dolgo ste delali v šmarski tovarni usnja, »pri Knafliču«, in ljubezen do tega poklica vas ni nikoli zapustila. Kdo vas je navdušil zanj in kako se spominjate dela v tovarni? Spomin mi sega do četrtega leta, ko je starejša sestra nosila malico očetu v tovarno in me je vzela zraven. Takrat še niso imeli urejene prehrane za delavce. Še danes vidim usnjarje, ki so v potoku spirali goveje kože in z ročnim orodjem odstranjevali mastno strukturo z govejih kož, sklonjeni nad polkrožnimi stojali v stari usnjarni. V Šmartnem je sin nasledil očeta in deda v usnjarni. Po drugi vojni bilo tam okrog leta 1955 zaposlenih preko sedemsto delavcev in delavk, ki so delale tudi najtežja dela. Oče je bil usnjar, prav tako dva njegova strica, ki sta bila lastnika dveh usnjarn. Kdor je hotel v srednjo šolo, je moral v mojem času iti v nižjo gimnazijo v Litijo, zato sem šolanje po četrtem razredu tam nadaljeval. Po novem letu pa so takrat prvi letnik nižje gimnazije preimenovali v peti razred. Po končani osemletki sem se odločil za kemijo, kljub temu da je bil profesor nekdo, ki smo se ga vsi bali, vendar me je z delom v laboratoriju navdušil, pravzaprav me je zadolžil, da spremljam proces vrenja. Profesor si je namreč iz fig delal vino in tisti proces me je dodatno navdušil za poklic. Poleg tega me je razrednik Hinko Lebinger, legenda litijskih planincev, navdušil za tehniko, fotografijo in hribe. V času počitnic sem vedno po dva meseca delal v tovarni.

Usnjarstvo ima v Šmartnem zelo dolgo tradicijo, saj jo opisuje že Valvasor. Ali menite, da bi se to dejavnost v kakšni drugačni obliki morda še dalo oživiti?

Zaradi okoljskih standardov je nemogoče ekonomsko vzdrževati poleg usnjarne še čistilno napravo. Zunaj so ohranili dejavnost konglomerati usnjarskih tovarn s

skupnimi čistilnimi napravami, razvojnimi laboratoriji in celo izdelavo kemikalij. Zaradi teže dela in nižjih mezd najemajo delavce iz afriških dežel.

Po upokojitvi ste se posvetili svojim zanimanjem, za katera prej verjetno niste imeli dovolj časa. Poznamo vas zlasti kot planinca in rodoslovca. Kdaj ste se začeli zanimati za rodoslovje?

Dvajsetleten sem hodil brat na starost oslepelemu Jožetu Staretu, lokalnemu raziskovalcu zgodovine kraja. Dokler je lahko, je tudi raziskoval šmarske priimke. Precej sem se od njega naučil in raziskovalna žilica je dolgo let mirovala. Odgovorna služba, družina, gradnja hiše v lastni režiji in ni bilo časa. Po očetovi smrti sem se počasi lotil raziskave, usvojiti sem moral računalnik, saj ga v tovarni nismo uporabljali. Nekdo mi je pokazal knjižico svoje rodbine, ki mi je bila za idejni vzorec, toda manjkalo mi je veliko rodoslovnega znanja. Včlanil sem se v slovensko rodoslovno društvo, kjer smo imeli predavanja in družinja z bolj izkušenimi. Rodoslovne raziskave zahtevajo poznavanje zgodovine, cerkveno ureditev po župnijah in poznavanje iskanja virov. Slava vojvodine Kranjske, druga knjiga, je pomemben vir ureditve po župnijah. Za Pregljev rod sem potreboval petintrideset dni dela v arhivu, saj sem hotel povezati vse s tem priimkom v nekdanji veliki župniji Šmartno. Sedaj je to dokaj lažje, ker je veliko matičnih knjig že na spletu.

V tem obdobju ste v arhivih preživeli ogromno časa in raziskali veliko lokalnih družin. Nam morda lahko zaupate, koliko družinskih dreves ste naredili in kaj vam pri vašem delu predstavlja največji izziv?

Naredil sem nekaj šmarskih in najobširnejša raziskava je bila o rodu Nobelovca Friderika Preglja. Njegov ded je bil z Ustja in potrditev rodovnega izvora je vpisana v knjigi Zdenke Zupanec Slavec, v kateri sem omenjen in se nahaja v šmarski knjižnici. Svoj rod sem opisal v družinski kroniki. Naj omenim še rod Davorina Hostnika, čigar sorodniki kroniko vestno dopolnjujejo z novejšimi vpisi. Veliko rodov se v šmarski fari prepleta, zato postane precej zanimivo. Matične knjige šmarske župnije so dokaj obširne in so skoraj v celoti ohranjene. Veliko povedo tudi urbarji, vendar je takšno proučevanje povezano z vsemi izvori. Poznane so mi seveda še matične knjige velikih župnij: Vače, Polšnik, Primskovo, Šentjurij pod Kumom, Svibno, Gabrovka, Dole pri Litiji, Zagorje in deli Primorske, po potrebi pa še od kje drugje po Sloveniji. Raziskava te pritegne, porabiš včasih ogromno časa, da nekaj odkriješ. V veliko pomoč mi je poznavanje Slave vojvodine Kranjske in vem, v katero knjigo moram pogledati, da najdem, kar rabim.

Kot sem omenil, ste tudi navdušen planinac. Ste tudi avtor Valvasorjevega pohoda, ki ga vsako leto v sodelovanju s par-

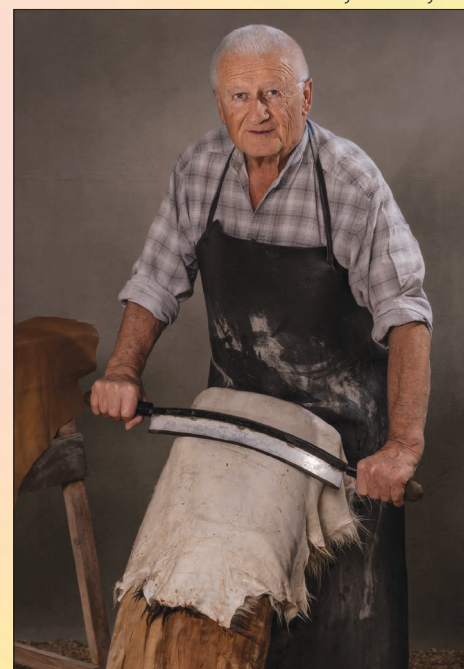
tnerji organizira Javni zavod Bogenšperk. Kdaj se vam je porodila zamisel za trasiranje te krožne poti?

Bila je ideja takratne direktorice Javnega zavoda Bogenšperk in večkrat mi je to omenila. Vzel sem natančen novejši zemljevid in ga primerjal z jožefinskim zemljevidom iz okoli leta 1780. Teren dobro poznam, zato sem uporabil le obstoječe poti in steze, saj je tako najmanj problema z lastniki zemljišč. Družinsko smo včasih, ko sem bil še majhen, večkrat odšli peš na Javorje, kjer smo imeli sorodstvo. Nekatere takratne bližnjice, kjer je nekoč potekala strma cesta, je zarastlo rastlinje. Posebno veselje mi je bilo, da je pot najprej preizkusil dr. Boris Golec, ki je odkril v arhivu neidentificirani urbar Janeza Vajkarda Valvasorja. Na osnovi tega je izdal knjižico *Zemljiški gospod Janez Vajkard Valvasor in njegov urbar*, v kateri je zapisal, da sem pri tem sodeloval.

Dejavni ste tudi v več društvih in ustanovah, med drugim boste nastopili svoj drugi mandat v Strokovnem svetu Javnega zavoda Bogenšperk. Kakšen je po vašem mnenju turistični potencial naših krajev?

Obkroža nas pohodniška Badjurova krožna pot v dolžini sto kilometrov, ki poteka mimo gradu Bogenšperk. Kdor ljubi naravo, lahko najde pohodniške poti, ki vodijo mimo naravnih in kulturnih zanimivosti. Planincem vedno poskušam povedati tudi nekaj o samih krajih, kjer hodimo. Bil sem med ustanovitelji univerze za tretje obdobje v Litiji. Na predavanju pride tudi kdo iz Šmartna. Preveč se sicer vidi razdeljenost med obema občinama, zato nas je malo, ki se udeležujemo planinskih izletov PD Litijskega. Sedemindvajset let sem odgovoren za Badjurovo krožno pot, sem član upravnega odbora PD Litija in sodelujem pri načrtovanju izletov.

Upam, da se bodo uresničile ideje za razvoj turizma z načrtovano investicijo v objekt

zraven gradu Bogenšperk. Razvoj kmečkega turizma nekako ne zaživi, mislim, da so potenciali veliki ob vseh pohodniških poteh in razvijajočem kolesarskem raziskovalju dežele.

Pozabiti ne smemo niti na vaše zasluge v prvih letih samostojne občine Šmartno pri Litiji, ko ste pomagali navezati stike z mestom Telgate, od koder izvira Valvasorjev rod. Kako pomembno se vam zdi sodelovanje naše občine s tujimi občinami?

Znano je, da Valvasorjev rod izhaja iz mesta Telgate, ki leži ob avtocesti blizu Bologne v Italiji. Originalna oblika priimka je Vavassori in še danes ima ta priimek okoli sto prebivalcev Telgata. To je opazno tudi na njihovem pokopališču. V letu 1887 so v Telgatu izdali zgodovinsko knjigo svojega kraja, v kateri sta našla svoj opis tudi Janez Vajkard Valvasor in škof v Kopru (1536–1550), sorodnik našega polihistorja, ki je pokopan v domači župnijski cerkvi.

Leta 2003 je v Rimu doktorirala Marija Bidovec, ki je imela za disertacijo poglavja iz Slave vojvodine Kranjske kot vira zgodbe

slovenskih pisateljev in pesnikov. Tudi ona ima velike zasluge, da je prišlo do pobratenja. Največja svetinja cerkve v Telgatu je razpelo Jezusa Križanega, ki so mu leta 1937 dali krono.

Nastali so kulturni stiki med šmarsko občino iz mestom Telgate, sledili so obiski naših tamburašev pri njih in njihovega pevskega zbora pri nas. Bila je to velika promocija gradu Bogenšperk, saj so prihajali avtobusi italijanskih obiskovalcev predvsem z obmejnega območja.

Upal sem, da bo sodelovanje med obema občinama prineslo tudi kakšno sodelovanje z gradom Bogenšperk, saj je Telgate dokaj industrijski kraj.

Morda je naša športna dvorana tudi sad našega sodelovanja. Takratnemu županu Milanu Izlakarju se je zdela njihova športna dvorana primerne velikosti tudi za Šmartno. Prosil sem župana Telgata, Luko Feroldija, za načrte in jih je takoj poslal. Zelo se je navezal na naše kraje. Žal se je župan Telgata po volitvah zamenjal, čeprav je bil Luka zelo priljubljen med ljudmi. Sodelovanje je zamrlo. Prav tako je

korona preprečila obiske gradu iz Italije. Posebno dragocen mi je faksimile rodovne knjige Telgata, ki se nahaja na gradu. Darilo gradu od rodbine Vavassori. Meni so podarili dve knjigi Telgata, Marija Bidovec diplomsko nalogo in konzul v Trstu ponatis iz Slave vojvodine Kranjske, opis krajev na Krasu s prevodom v italijanščino. Obiskovalcem gradu iz Italije sem jo vedno pokazal in rekel, naj si jo preberejo.

V mislih imam še zelo veliko vprašanj, ki bi vam jih zastavil, ampak sva žal prišla do konca najinega pogovora. Dovolite mi, da vas za konec vprašam še, kaj vam osebno pomeni zlata plaketa, ki jo boste prejeli prihodnji mesec?

Pomeni mi veliko, hkrati pa se zavedam, da je med nami veliko posameznikov, ki so zasluzni.

Gospod Sinigoj, še enkrat najlepša hvala za prijazen klepet. Iskrene čestitke za visoko priznanje! V imenu uredništva vam želim obilo zdravja in še veliko raziskovalnih uspehov.

Ob začetku novega šolskega leta na Gimnaziji Litija

Avtorica članka: Vida Poglajen, ravnateljica

Intenzivne priprave na šolsko leto 2023/24 so se na Gimnaziji Litija letos začele nenavadno zgodaj, pred podelitvijo maturitetnih spričeval in odhodom zaposlenih na zaslužen dopust. Naj povzamem, kaj se je pri nas dogajalo v dveh poletnih mesecih.

Hudo neurje je 3. julija ob 20.45 odkrilo del strehe na šoli, jo odtrgalo in odneslo na stekleno streho nad zimskim vrtom in na telovadnico ter tako obe dodatni strehi močno poškodovalo. Voda je tekla v zgradbo na različnih mestih in poplavila praktično vse predele šole. Ob močnem deževju, ki je trajalo vso noč, kljub hitri pomoči gasilcev PGD Litija, Civilne zaščite, skupine zaposlenih in ostalih prostovoljcev ni bilo mogoče preprečiti vdora vode. Takoj naslednji dan so stekla urgentna dela, predvsem sanacija strehe in hkrati reševanje šolskega inventarja. Sodelovali so poveljnik Civilne zaščite Litija Igor Cividini in poveljnik Gasilske zveze Litija Miha Jančar, župan Občine Litija Franci Rokavec, na pomoč so prišli tudi gasilci drugih društev (PGD Sava, PGD Jevnica, PGD Kresnice).

Začelo se je odstranjevanje strešnih ruševin, Občina je dostavila večji agregat, KSP zagotovila kontejner za odpadni material, postopoma se je začelo vzpostavljati električno omrežje v stavbi, zaposleni pa so začeli z odpravljanjem posledic vdora vode in s čiščenjem okolice ter v naslednjih dnevih s praznjenjem kabinetov, učilnic in ostalih šolskih prostorov. Škodo si je ogledal minister za vzgojo in izobraževanje s sodelavci ter zagotovil potrebno finančno pomoč v primeru, da ne bi bila pokrita s strani zavarovalnice. Po hitrih postopkih javnega naročanja in intenzivni komunikaciji s službo za investicije na pristojnem ministrstvu so se pričela sanacijska dela, ki so bila na šolskem delu stavbe zaključena do začetka pouka. V septembru nas čaka le še sanacija telovadnice.

Zahvaljujem se vodstvu Občine in lokalnim službam za hiter odziv, gradbenemu inženiringu Pino in vsem izvajalcem za takojšen pri-

četek ter kvalitetno in pravočasno izvedbo del, ki so potekala vse dni v juliju in avgustu, z izjemo nekaj nedelj, ter sodelavcem na gimnaziji za neštete ure fizičnega dela povsem izven svojih strok. S skupnimi močmi in ob izjemnih naporih nismo uspeli vzpostaviti le osnovnih, ampak optimalne pogoje za sprejem dijakov v šolo in normalen potek pouka. Z veseljem smo sprejeli tri polne oddelke 27. generacije dijakov Gimnazije Litija v lepe, prenovljene prostore. Želimo jim uspešno delo v zdravem in prijaznem okolju.

Osnovna šola Šmartno pri Litiji

PRVOŠOLCI, DOBER DAN!

Prišel je prvi šolski dan in z njim je v našo šolo vstopilo kar 75 nabudnih prvošolcev. Zelo smo se jih razveselili in jim poskušali pričarati dan, ki jim ne bo šel prehitro v pozabo. Dragi prvošolci, dobrodošli med nami! Naj bo šolsko leto uspešno, radovedno in iskrivo za vse – SREČNO!

Iris Korošec Kocjan, pedagoginja OŠ Šmartno pri Litiji

JUDITA IN FILIP USPEŠNA NA MEDNARODNIH GEOGRAFSKIH OLIMPIJADAH

Judita Ferlan in Filip Ferlan, sestra in brat, sta se letos zaradi visokega rezultata na državnem tekmovanju iz geografije udeležila tekmovanj na najvišjem možnem nivoju na svetu.

Judita, dijakinja 1. letnika Gimnazije Želimlje, je v preteklem šolskem letu zaključila deveti razred OŠ Šmartno pri Litiji. Uspešna je bila na različnih področjih in tekmovanjih, še posebej pa je zablestela, in to že drugo leto zapored, na tekmovanju iz geografije. Dosegla je 4. rezultat v državi in se s tem uvrstila na geografsko olimpijado, ki je potekala v Beogradu od 24. do 30. junija 2023. V tem tednu so morali učenci iz devetih evropskih držav pokazati splošno znanje geografije, izkazati geografsko znanje na terenu in rešiti multimedijski test. Vmes pa so imeli čas tudi za ekskurzije po Beogradu in njegovi bližnji okolici. Z znanjem, ki ga je Judita pokazala na tekmovanju, je dosegla odlično BRONASTO MEDALJO in najvišje mesto med vsemi slovenskimi udeleženci. A takšna tekmovanja ne prinašajo le znanja in rezultatov, pomembne so tudi vezi, ki se stekjejo med mladimi. Spoznala je nove prijatelje, s katerimi bodo gotovo še dolgo ostali v stiku.

Judita je o tekmovanju in vzdušju povedala:

»Na olimpijadi so bili trije dnevi namenjeni geografskim testom, vmes pa smo skupaj s slovensko ekipo, ki je štela kar 18 tekmovalcev, vsak prosti čas izkoristili za raziskovanje Beograda. Ogledali smo si center mesta, cerkvi sv. Save in sv. Marka, živalski vrt, najbolj znano ulico Kneza Mihaila ter še veliko drugih zanimivosti. Na terenskem delu smo obiskali tudi znani stolp Avala. V sklopu tekmovanja smo po skupinah predstavljali tudi geografske plakate, zadnji večer pa smo prikazali značilnosti svojih držav na kulturnem večeru. Imeli smo tudi veliko časa za spoznavanje drugih udeležencev iz različnih evropskih držav. Ta izkušnja je bila res nepozabna in bi jo z veseljem še kdaj ponovila.«

Njen brat Filip je letos uspešno zaključil šolanje na Gimnaziji Želimlje. Tudi on se je pod mentorstvom prof. Tine Šlajpah uvrstil na državno tekmovanje iz geografije v Vipavi, kjer je dosegel 2. mesto. Kot vsako leto se prvi štirje dijaki uvrstijo na mednarodno geografsko olimpijado. Letošnje leto je ta izjemen dogodek potekal v indonezijskem Bandungu, ko se je med 8. in 14. avgustom odvijal uradni tekmovalni del, bil pa je 19. po vrsti. V konkurenci 45 držav je sodelovalo 177 dijakov, ki so se merili v poznavanju sodobnih geografskih izzivov, terenskem delu, kartiranju, merjenju in sklepanju. Letos je dijaku Alexandru Škofu iz Gimnazije Brežice uspelo osvojiti zlato medaljo ter izjemno drugo mesto, kar Sloveniji doslej še ni uspelo. Ostalim trem tekmovalcem je do bronaste medalje zmanjkalo le malo.

Filip je o tekmovanju dejal naslednje:

»V Indoneziji sem doživel nepozabno izkušnjo, ki si jo bom zapomnil za vse življenje. Tamkajšnja kultura in življenje sta me pozitivno presenetila, saj imajo Indonezijci več kot 700 lokalnih jezikov, poleg tega pa so zanimivi tudi njihovi tradicionalni inštrumenti in plesi. Tekmovalni del je potekal v mestu Bandung, ki ga obdajajo vulkani. Tekmovanje je potekalo v angleščini, kar mi je predstavljalo velik izziv. Preizkusili smo tudi njihove tradicionalne športe ter se z džipi odpeljali na vulkan Merapi. Zelo sem hvaležen za to pristno izkušnjo doživetja Indonezije in novih prijateljstev z vseh celin sveta.«

Sonja Marin

EVROPSKI TEDEN ŠPORTA NA OŠ ŠMARTNO PRI LITIJU (23.–30. 9. 2023)

Teden športa smo pričeli z dobrodelnim pohodom planinskega krožka na Janče. V nedeljo smo se pridružili akciji PD Litija, ki je na Jančah skupaj z Glasbeno šolo Bučar organiziralo druženje ob glasbi in palačinkah. Zbirali smo sredstva za družino s Koroške, ki je bila prizadeta v avgustovskih poplavih. V torek so imeli učenci 6. in 7. razreda športni dan. Med seboj so se pomerili v hokeju, nogometu in igri med dvema ognjema. V sredo so v igrah z žogo tekmovali učenci 8. in 9. razreda. Fantje v nogometu in košarki 3 : 3, dekleta v odbojki in košarkarski igri raketa. Učenci 5. razreda so se odpravili na jesenski pohod na Štango, učenci 1. razreda pa na pohod v okolici šole. V oddelkih podaljšanega bivanja so v tem tednu pričeli s projektom Kilometer na dan. Cel teden so bili na bazenu aktivni učenci 2., 3. in 4. razreda. Teden smo zaključili plesno, z aktivnim plesnim odmorom Ples ni stres, ki se že tretje leto odvija v času glavnega odmora v zgornji avli.

Športne pedagoginje na OŠ Šmartno pri Litiji

Otroci in zaposleni Vrtca Ciciban polepšali dan starejšim

Avtorica članka: Maja Toplak Primc, pomočnica ravnateljca

1. oktobra, ko praznujemo mednarodni dan starejših, je pod okriljem Nacionalnega inštituta za javno zdravje potekala vseslovenska akcija »Pokloni čas, polepšaj dan«. Pridružili smo se ji tudi otroci in zaposleni Vrtca Ciciban. Otroci so razmišljali, kdo so starejši, kako bi jih lahko razveselili, kaj bi jim zaželeli ...

Za starejše v Domu Tisje so otroci izdelali različne izdelke in jim pripravili prirčne

misli. Starejše so tudi obiskali ali jih povabili na obisk v vrtec in tako skupaj preživeli dragocen čas. Vključili smo tudi starše in jih poprosili, da si na mednarodni dan starejših vzamejo čas ter obišejo in s svojo prisotnostjo (otroško risbico ...) in dobro voljo polepšajo dan starejšim v njihovi okolici (starim staršem, sosedom, oskrbovancem domov, osamljenim sorodnikom ...). S srčnostjo smo dober zgled našim znanjem.

Namen akcije »Pokloni čas, polepšaj dan« je, s poudarkom na medgeneracijskemu sodelovanju, približati se starejšim nad 65 let, predvsem tistim, ki so sami in osamljeni.

Smisel življenja ni le število vdihov, ki jih bomo naredili, ampak v številu lepih trenutkov, ki nam bodo vzeli dih!

Klišejevski vstop v jesen

Avtorica članka: Živa Bučar

Po zasluženih poletnih počitnicah se Klišejci vrača na lokalno sceno.

Mesec september smo začeli pestro. Znova smo sodelovali pri Maksimal festivalu, dogodku v spomin na Maksa Koviča. 2. 9. dopoldan je v sklopu tega pri OŠ Gradec potekal košarkarski turnir trojk, Klišejci pa je imel tam postavljeno stojnico z igrico ter praktičnimi nagradami. Zvečer so zatresli tla bendi Freš, Bingeldon, Perkakšns in zvezde večera Midnight Lightning! Na dogodku so se zbirali prostovoljni prispevki, ki bodo namenjeni prizadetim v avgustovskih poplavih. Dogodkov tega septembra s tem seveda

ni bilo konec, 24. 9. je v dvorani v Gradcu potekal dobrodelni turnir odbojke. Turnir je bil sprva načrtovan za dan prej, v soboto, a nam je slabo vreme malce pokvarilo načrte. K sreči je dogodek vseeno uspel, pridobljena sredstva pa bodo namenjena prizadetim v poplavih. Znova čestitke zmagovalni ekipi Lamfit 777. Hvala za udeležbo tudi ostalim ekipam; ekipama Špital (drugo mesto) in Mikadoš (tretje mesto) ter ekipam Buzdovani, Sveži maturantje in Maksimal festival. Ena od ekip, ki je sodelovala, so bili tudi Klub zamejskih študentov, ki smo jih pred turnirjem obiskali na Slofestu v Trstu.

25. septembra je na Klišejju ob 18. uri potekal potopis. Naš član Lovro Klinc je poleti obiskal Vietnam v okvirju svetovnega debatnega prvenstva. Tam je s slovensko nacionalno debatno ekipo naši državi pridelbatalirj pohvalno 28. mesto ter 2. mesto v kategoriji angleščina kot tuji jezik. Ob slikah je z nami delil svoje dogodivščine in vtise. 29. in 30. 9. se bomo člani Klišejja odpravili

na motivacijski vikend na Debeli rtič. Tam se bomo udeležili delavnic, se kopali in uživali še zadnje izdihe poletja. V petek, 13. oktobra, bomo že drugo leto zapored organizirali Klišejev Dijaški žur, na katerem bosta za nepozabno zabavo poskrbeli skupini ABBA MIA in F.R.E.S. Dogodek se bo odvijal v športni dvorani Gimnazije Litija, vstopnice pa si lahko zagotovite že zdaj na sedežu Klišej kluba.

Glede na to, da se je novo šolsko leto za srednješolce in študente že začelo, vabimo k vpisu! Prinesi ali pošlji nam potrdilo o vpisu za leto 2023/24. Če se vpisuješ prvič, zraven pošlji še pristopno izjavo, ki jo najdeš na naši spletni strani. Zaradi konca počitnic se urnik uradnih ur ponovno vrača na letni delovni čas. V naših prostorih nas tako lahko obišečete vsak ponedeljek, sredo in petek od 16. do 20. ure.

Naše projekte, dogodivščine in prihodnje dogodke lahko kot vedno spremljate na naši Facebook strani na linku <https://www.facebook.com/klise.klub/> ali na naši spletni strani. Komaj čakamo na nova skupna doživetja! Vaš Klišej.

Sprehod za spomin v Domu Tisje

Avtorica članka: Romana Volič Vukadin

»Nikoli prezgodaj, nikoli prepozno« je slogan letošnjega svetovnega dneva Alzheimerjeve bolezni, ki ga obeležujemo 21. 9. 2023. Dom Tisje se že vrsto let pridružuje aktivnostim ozaveščanja o bolezni, saj tako prispevamo svoj delež k boljšemu ozaveščanju družbe o prepoznavanju demence, začetnih znakov in simptomov zgodnje faze bolezni. Tudi ob tej priložnosti se z veseljem povezujemo z lokalno skupnostjo in Sprehod za spomin obarvamo z veselo, medgeneracijsko noto.

V Domu Tisje Litija smo se s stanovanke ob spremstvu zaposlenih in svojcev sprehodili do mestnega jedra v Litiji. K sodelovanju smo povabili prostovoljce iz OŠ Litija, pridružili so se nam tudi člani VDC Zasavje, Enota Litija. Na ploščadi pred občinsko zgradbo smo skupaj pripravili kulturni program, kjer smo izpostavili različna tveganja za demenco (kajenje, telesna nedejavnost, prekomerno uživanje alko-

hola, redki socialni stiki itd.) ter spodbudili tudi najmlajše med nami, da pripomorejo k spodbijanju stigme, prisotne pri Alzheimerjevi bolezni.

V program srečanja smo vključili tudi predstavitev projekta Erasmus + UPSELL – Krepitev potenciala srebrne ekonomije v vseživljenjskem učenju, kjer smo predstavili številne možnosti vseživljenjskega učenja starejših na področju pridobivanja digitalnih veščin, razvoja umetniških spretnosti, spodbujanja zdravega načina življenja in medgeneracijske solidarnosti. V Domu Tisje Šmartno pri Litiji smo Sprehod za spomin organizirali v prijetni okolici doma. Na postojankah za krepitev spomina smo udeležence povabili, da se nam pridružijo pri izvajanju vaj za krepitev kognitivnih sposobnosti in boljše psihofizično počutje. Stanovalci so ob uspešno opravljenih nalogah prejeli žig s posamezno črko, z vsemi zbranimi žigi so sestavili besedo SPOMIN in na koncu poti prejeli medaljo. Vsi sodelujoči so uspešno opravili vse naloge, na koncu pa so se še posladkali z odličnim pecivom, popili kavo in skupaj zapeli nekaj najljubših domačih viž. Veseli smo, da je dobro razpoloženje pozdravilo tudi sonce. Izkušnje, ki jih pridobivamo pri našem delu, želimo deliti z vsemi, ki se z boleznijo soočajo v vsakdanjem življenju. Naš cilj je opolnomočiti posameznike s pridobivanjem znanja o bolezni ter iskanjem opore pri soočanju z boleznijo v domačem okolju.

Komunikacijski dodatek

Avtor članka: Janez Dolšak

Svetovna organizacija gluhih (WFD – World Federation of the Deaf), ustanovljena leta 1951 v Rimu, je na svojem kongresu leta 1959 sprejela svetovno manifestacijo »Mednarodni dan gluhih«, ki ga gluhi povsod po svetu proslavljajo tretjo soboto v septembru.

Po klasifikaciji Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) je gluhotna ena najtežjih invalidnosti. Zaradi okvare sluha imajo gluhe in težko naglušne osebe velike težave pri sporazumevanju in vključevanju v okolje, v katerem živijo, se izobražujejo, ustvarjajo, delajo ali preživljajo prosti čas, kar lahko vodi v različne oblike socialne izključenosti. Čeprav se gluhi srečujejo v svojem življenju s socialno, senzorno oviranostjo in številnimi komunikacijskimi težavami, ki jim povzročajo veliko težav v vsakodnevem življenju, izobraževanju, na delovnem mestu itd., pa je javnost še vedno premalo seznanjena z njihovimi problemi in težavami. Gluhi imajo svoj jezik in svojo kulturo. Konvencija OZN opredeljuje kulturo gluhih kot svojo kulturo, ker jo opredeljuje že jezik. V Sloveniji živi okoli 80.000 oseb s slušnim

aparatom in 650 oseb s polževim vsadkom. Vseh oseb z okvaro sluha je v Sloveniji okoli 200.000 oziroma desetina prebivalstva. To število se povečuje tudi zaradi staranja prebivalstva, saj se s staranjem okvare sluha povečujejo. V svetu je po nekaterih ocenah najmanj 75 milijonov gluhih oseb. Pogosto tudi same gluhe in naglušne osebe ne poznajo vseh pravic, do katerih so upravičene. Na CSD se trudimo potencialne upravičence seznaniti z vsemi pravicami, do katerih so oziroma bi lahko bili upravičeni. Ena od teh pravic je pravica do komunikacijskega dodatka. Gre za pravico, ki jo urejata Zakon o osebni asistenci in Pravilnik o osebni asistenci. Komunikacijski dodatek je pravica, ki se lahko dodeli gluhi, slepi ali gluhoslepi osebi, ki izmed storitev osebne asistencije potrebuje zgolj pomoč pri komunikaciji in spremstvu, tudi če ne izpolnjuje pogoja najvišje starostne meje (do pravice do osebne asistencije so sicer upravičene osebe starejše od 18 let in mlajše od 65 let). Postopek uveljavljanja pravice podrobneje določa Pravilnik o osebni asistenci. Vlogo za pravico do komunikacijskega dodatka vlagatelj ali njegov zakoniti zastopnik vložijo na krajevno pristojnem centru za socialno delo. Priložiti je potrebno dokazilo o gluhoti, slepoti ali gluhoslepoti. Kot dokazilo o gluhoti se šteje izvid otorinolaringologa, iz katerega je razvidna najmanj 95-odstotna izguba sluha po Fowlerju. Kot dokazilo o

gluhoslepoti pa se šteje izvid zdravnika okulista, kjer je razvidna ena izmed petih kategorij slepote ali slabovidnosti in izvid zdravnika otorinolaringologa o najmanj 50-odstotni izgubi sluha po Fowlerju. Upravičenec do komunikacijskega dodatka se lahko odloči za uveljavljanje osebne asistencije v obsegu do 30 ur na mesec ali denarno nadomestilo v višini dodatka za pomoč in postrežbo pri opravljanju večine osnovnih življenjskih potreb, ki je določen v zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje in trenutno (od 1. 3. 2023 dalje) znaša 173,56 EUR. V primeru, da se odloči za osebno asistenco in prejema dodatek za pomoč in postrežbo, mora polovico tega dodatka nameniti za sofinanciranje osebne asistencije izbranemu izvajalcu osebne asistencije. Na Centru za socialno delo Osrednja Slovenija – vzhod se zavedamo vrednosti dobre komunikacije, pomena razumeti in biti razumljen. Želeli bi spodbuditi vse osebe, ki bi lahko bile upravičene do komunikacijskega dodatka, da čimprej oddajo vlogo z ustreznimi dokazili. Vlogo lahko dobite na spletni strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti oziroma na posameznih centrih za socialno delo. Na Centru za socialno delo Osrednja Slovenija – vzhod sta kontaktni osebi koordinatorja invalidskega varstva Janez Dolšak (telefon 01 777 02 86) in Klavdija Prelc (telefon 01 890 03 94).

Prvo srečanje ekip za prvo pomoč občine Šmartno pri Litiji

Avtor članka: Občinski štab civilne zaščite

Aktualni Občinski štab civilne zaščite Občine Šmartno pri Litiji je zelo aktiven. Naloge štaba so strokovno vodenje in opravljanje drugih operativno-strokovnih nalog zaščite, reševanja in pomoči ob večjih naravnih nesrečah. Poleg nekaj izvedenih nalog ob nedavnih neurjih je delo štaba usmerjeno tudi na preventivno področje.

V želji po uspešnem delovanju, sodelovanju in pridobitvi ocene stanja usposobljenosti občinskih ekip prve pomoči je štab v ne-

deljo, 1. oktobra 2023, na območju OŠ Šmartno organiziral prvo srečanje ekip za prvo pomoč. Namen srečanja so bili pridobivanje in obnavljanje znanja ter poenotenje postopkov na intervencijah v obliki praktičnih poučnih vaj. Sodelovalo je 10 ekip, ki jih je sestavljalo 48 članov občinskih prostovoljnih gasilskih društev in gorske reševalne službe, od katerih so bili v vsaki ekipi vsaj trije ustrezno usposobljeni bolničarji. Vsaka ekipa se je spoprijela z nalogami na treh točkah (s pripravljenimi scenariji nesreč). Posredovati so morali pri poškodbi z motorno žago, oskrbeti poškodovanca pri padcu z višine in ustrezno ukrepati pri poškodbi ob udaru električnega toka. Nad izvedbo na posameznih točkah so bedeli zaposleni v NMP Litija. Po opravljenih nalogah je sledila kratka analiza z nagovori organizatorjev in gostov. Srečanje ni imelo tekmovalnega značaja, pa vendar so bili zmagovalci člani vseh ekip. Organizator, Občinski štab civilne zaščite Občine Šmartno pri Litiji, se najlepše zahvaljuje za udeležbo vsem ekipam. Za izvedbo in tehnično pomoč pa se zahvaljuje vsem organizacijam in posameznikom, ki so pomagali pri izvedbi tega kvalitetnega dogodka.

Prvi gasilski vikend vintarjevške mladine

Avtorji članka: Mentorji PGD Vintarjevec

Zadnji počitniški vikend so nas idealne temperature s soncem spremljale na nagradnem tridnevem gasilskem taboru na posestvu Šuštar v Vintarjevcu. Zbrala se je družčina 16 vintarjevških mladih gasilcev, ki so preteklo leto pridno hodili na redne tedenske vaje in se udeleževali različnih tekmovanj.

Namen tabora sta bila predvsem druženje in zabava otrok, česar v sedanjem hitrem ritmu življenja vsem primanjkuje. Seveda pa nismo pozabili tudi na izobraževanje in ustvarjanje ter disciplino. Zelo smo bili aktivni na športnem področju, saj nam je lokacija nudila res širok nabor možnosti. Mladim smo želeli predstaviti sobivanje z naravo in varovanje le-te. Mislimo, da nam je odlično uspelo. Tako smo v skupinah tekmovali v različnih gasilskih igrah, v pevskem in plesnem nastopu, ustvarjali smo čudovite slike z naravnimi materiali, tekmovali in se zabavali na vodni drči, se z mentorji pomerili v odbojki na mivki ter se obmetavali z vodni balončki. Uživali smo v opazovanju organizirane vaje operativne enote PGD Vintarjevec, ki nam je pokazala, kako dejansko poteka bitka z ognjem, obisku PGD Litija, ki nam je predstavilo njihovo vozilo hovercraft in nas z njim tudi popeljalo naokoli. Podali smo se peš v Javorje, kjer nam je tamkajšnje gasilsko društvo predstavilo svoje vozilo in nas podprlo z dobrotami, za kar se jim najlepše zahvaljujemo. Večerno druženje ob ognju in peka hrenovk ter koruze pa sta bila pika na i vsakemu dnevu posebej.

Zelo smo hvaležni g. Marjanu Šuštarju za možnost koriščenja vrhunske lokacije, vodji tabora Kristini Verbaj, vsem mentorjem, ku-

haricama in njunima pomočnikoma, sponzorjem, donatorjem ter vsem, ki so pomagali ta tabor izpeljati tako, da nam bo vsem za vedno ostal v lepem spominu. Iskrena hvala tudi Gašperju za jutranjo budnico ter županu Blažu Izlakarju za njegov obisk in prispevek. Na koncu pa se najlepše zahvaljujemo tudi vsem staršem za njihovo zaupanje ter možnost, da z otroki ustvarjamo skupne spomine. Mi smo zelo uživali in že pridno planiramo aktivnosti za naprej ter se veselimo naslednjega tabora. Z gasilskim pozdravom NA POMOČ!

SEJEM DOBROTE ŠMARSKE DEŽELE

SOBOTA | 14. OKTOBER 2023

PREDSTAVITEV
KMETIJSKE IN
GOZDARSKE
MEHANIZACIJE

- STOJNICE Z DOBROTAMI
IN
UPORABNIMI IZDELKI
- OTROŠKI KOTIČEK
- NASTOP UČENCEV
GS BUČAR

OD 9.00 DO 13.00, STARETOV TRG

UNIFOREST

CEPILNIKI DRV
TITANIUM

GERMAN
DESIGN
AWARD
SPECIAL
2017

Obiščite nas
na Šmarskem
sejmu v soboto,
14. 10. 2023,
med 9. in 13. uro.

**KGZ
LITIJA**

KROŽNE ŽAGE

Ob nakupu krožne
žage Uniforest v
času sejma vam
podarimo odejo.

*Velja za naročila v času sejma Dobrote šmarske dežele
oziroma do razprodaje zalog. Slike so simbolične.

www.kgz-litija.si | www.uniforest.si

KUD FOLKLORNA SKUPINA JAVORJE VABI NA PRIREDITEV "SPOMINI"

V SOBOTO, 21. 10. 2023, OB 19.00
V KULTURNEM DOMU ŠMARTNO

Nastopata odrasla in
otroška folklorna
skupina z gosti.

Večer bo poln glasbe,
plesa in spominov na
harmonikaša Pavla
Kokalja.

Vstopnina: odrasli 8€, otroci 5,50€

Grad Bogenšperk

od 14:00
do 18:00

**NOC
ČAROVNIC**

**31.
OKTOBER**

Začarani grad odpira svoja vrata...

Omejeno število vstopnic!

Vstopnice: TIC Šmartno, grad Bogenšperk, Eventim

CENTER ZA KREPITEV ZDRAVJA LITIJA

Aktivnosti in pogovorne ure za krepitev zdravja

- zdrav življenjski slog;
- dejavniki tveganja (zvišan krvni tlak, zvišane maščobe v krvi, zvišan krvni sladkor);
- sladkorna bolezen;
- meritve telesne sestave;
- zdrava prehrana;
- zdrava izguba prekomerne telesne teže;
- zdravi odnosi;
- tehnike sproščanja;
- spoprijemanje s stresom; tesnobo; depresijo;
- telesna dejavnost;
- opuščanje kajenja;
- svetovanje o zmanjšanju pitja alkohola; in še mnogo več.

Lokacija:
Cesta
komandanta
Staneta 2, Litija

Izvajamo različna predavanja in delavnice za delovne organizacije, društva in institucije.

Rezerviraj si svoj termin

Telefon: 065/556-064
e-naslov: cck@zd-litija.si

CEPLJENJE PROTI GRIPI V SEZONI 2023/2024 ZDRAVSTVENI DOM LITIJA

ZAVIJAJMO ROKAVE! CEPIMO SE

NIJZ

Cepljenje je priporočljivo za vse prebivalce. **ZAČETEK CEPLJENJA 9.10.2023**

Cepljenje je še posebej priporočljivo za skupine z večjim tveganjem za hujši potek bolezni.

Pri bolnikih s kroničnimi boleznimi, starejših bolnikih, dojenčkah in nosečnicah pa bolezni lahko poteka s težjo klinično sliko s pogostimi zapleti in višjo smrtnostjo.

Cepljenje proti gripi je **BREZPLAČNO** za vse osebe z obveznim zdravstvenim zavarovanjem, ki se želijo cepiti.

Predhodno **NAROČANJE NI POTREBNO**

01 8900 400
<https://zd-litija.si/>

URNIK CEPILNE AMBULANTE

PONEDELJEK		12.00-18.00
TOREK		12.00-18.00
SREDA	7.00-13.00	
ČETRTEK	7.00-13.00	
PETEK	7.00-13.00	

cepljenje poteka v cepilni ambulanti ZD Litija, v pritličju, pri informacijah

Dojenje – najboljša odskočna deska v življenje

Avtorica članka: Mojca Ocvirk Anžič, mag. farm., Javni zavod Mestne lekarne

Prvi teden v oktobru v Sloveniji obeležujemo teden dojenja, ki poudarja pomembno vlogo materinega mleka v življenju otroka. Letos poteka pod sloganom »Omogočimo dojenje: podprimo zaposlene starše«. Zaradi številnih prednosti, tako za mater kot za otroka, je v prvih šestih mesecih starosti otroka priporočljivo izključno dojenje. V Sloveniji je ob odpustu iz porodnišnic sicer dojenih več kot 90 odstotkov novorojenčkov, a se odstotek nato naglo zmanjšuje, zato je potrebno doječim družinam ponuditi ustrezno pomoč in podporo na področju celotne družbe.

Materino mleko je popolno za otroka

Dojenje v prvih šestih mesecih otrokovega življenja zagotavlja vse hranilne snovi, ki so popolnoma prilagojene otrokovim potrebam za zdravo rast in razvoj ter sposobnosti prebave. V tem obdobju nista potrebni nobena druga tekočina ali hrana. Materino mleko vsebuje veliko koristnih snovi, kot so: protitelesa, probiotiki, prebiotiki, rastni dejavniki, hormoni, ogljikovi hidrati, minerali, vitamini ter maščobne kisline v najbolj optimalnem razmerju za zdrav razvoj dojenčka.

Vse več je raziskav, ki dokazujejo povezavo med dojenjem in dolgotrajno zaščito pred kroničnimi boleznimi, boljšim razvojem kognitivnih funkcij, manjšim pojavom alergij, celiakije ter manjšim tveganjem za debelost. Poleg tega je tudi manj tveganja za pojav sladkorne bolezni tipa 1 in 2, zvišanega krvnega tlaka, srčno-žilnih bolezni, povišanih ravni lipidov v krvi in celo nekaterih vrst raka. Materino mleko je lažje prebavljivo kot prilagojeno mleko, zmanjšuje težave z zaprtjem, želodčne motnje in drisko. Dojeni otroci lažje premagujejo prehlade in okužbe ušes ter imajo boljše možnosti za skladen razvoj in pravilno razporeditev zobovja.

Prednosti dojenja za mater

Dojenje ima prednosti tudi za mater, saj prispeva k hitrejšemu okrevanju po porodu, pospeši luščenje maternice ter predstavlja zaščito pred poporodno depresijo. Ravno tako se pri mamicah, ki dolgo dojijo, pojavlja manj karcinomov dojke in jajčnikov ter poznejše osteoporoze.

Telesni dotik med materjo in otrokom je izjemno pomemben za bodoči osebnostni razvoj otroka. Ženske, ki dojijo, po porodu hitreje shujšajo, saj se maščoba, ki se je nabrala med nosečnostjo, porabi za energijo, ki pomaga proizvajati mleko.

Prednosti za družino

Materino mleko je sveže, sterilno, vedno prave temperature in tudi brezplačno. Nikoli ga ni potrebno pripravljati, kar vam prihrani veliko časa. Vedno in kamorkoli greste, ga imate s seboj. Tudi ponoči je otroka lažje dojeti, kot pa mu pripravljati prilagojeno mleko.

Težave med dojenjem se lahko odpravijo

Uspešno dojenje lahko zmotijo ali ovirajo nekateri dejavniki, kot

LEKARNA LITIJA
TRG SVOBODE 1, 1270 LITIJA
WWW.MESTNELEKARNE.SI

DELOVNI ČAS
OD PONEDELJKA DO PETKA 8.00-19.30
SOBOTA 8.00-13.00
(01) 777 02 36
LEKARNA.LITIJA@MESTNELEKARNE.SI

LEKARNA NOVA LITIJA
PARTIZANSKA POT 8, 1270 LITIJA
WWW.MESTNELEKARNE.SI

DELOVNI ČAS
OD PONEDELJKA DO PETKA 7.30-19.30
NEDELJA IN PRAZNIKI 9.00-12.00
(01) 777 02 41
LEKARNA.LITIJAZ@MESTNELEKARNE.SI

so: brez upravičenega razloga ponujena katera koli druga tekočina ali hrana, uporaba cuclja ali dude (posebno v zgodnjem obdobju dojenja lahko povzroči »sesalno zmedo«) ter omejevanje števila in trajanja podojev.

Pogoste težave so povezane tudi z bolečimi bradavicami ali razpokami (regadami) na bradavicah. V lekarnah so na voljo blazinice (kompresse) z gelom, ki podpirajo proces celjenja in imajo blažilen učinek na vnete bradavice. Za nego dojke, zdravljenje vnetih in razpokanih prsnih bradavic se lahko uporablja gel iz lanolina ali mazilo z deksantanolom.

Vnetje dojke, pri katerem so prisotne tudi rdečina, oteklina in bolečina, se imenuje mastitis. Pojavijo se lahko tudi simptomi, kot so vročina, slabost, boleče mišice, utrujenost, glavobol. V primeru mastitisa se materi svetuje počitek, a ne sme prenehati dojit. Proti bolečinam lahko uporabi tablete z učinkovino ibuprofen, ki je varna ob dojenju in ima tudi protivnetno delovanje. Zdravljenje bolečine je pomembno, saj lahko bolečina zavre izločanje mleka. V primerih, ko se stanje ne izboljša v roku od 12 do 24 ur, je potreben obisk pri zdravniku, ki bo presodil o primernosti antibiotičnega zdravljenja. O vprašanih, ki se porajajo doječim materam, se lahko te obrnejo na svojega pediatra, patronažno službo, lekarno. V veliko pomoč pa jim je lahko tudi spletna stran Nacionalnega odbora za spodbujanje dojenja Unicefa Slovenije.

Društvo diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji

Avtorica članka: Mihaela Amršek

OBVESTILA

Meritve krvnega sladkorja, krvnega tlaka, holesterola, trigliceridov in kisika v krvi:

v sredo, 8. 11. 2023, v društveni pisarni od 8.00 do 10.00. Meritve izvaja medicinska sestra ga. Bojana Vidic.

Plavanje in vadba bosta potekala v bazenu Pungrt, Šmartno pri Litiji, pod strokovnim vodstvom skupaj z MDI, vsako sredo od 16.00 do 17.00.

Telovadba bo potekala v Športni dvorani Litija pod strokovnim vodstvom vsako sredo od 18.30 do 19.30.

POHODI

19. 10. 2023: Planinski dom Resevna, južno od Šentjurja (avtobus) – vodi Jože Pavli

26. 10. 2023: Jezero–Krim (avtobus) – vodi Jože Pavli

2. 11. 2023: Radeče–Kum (avtobus) – vodi Alojz Hauptman

9. 11. 2023: Gabrovka–Šentrupert (redni in posebni avtobus) – vodi Jože Pavli

16. 11. 2023: Machova učna pot Gorjanci – pohod ob svetovnem dnevu sladkorne bolezni (avtobus) – vodita lokalni vodnik in Jože Pavli

23. 11. 2023: predvideno: Krvavec (avtobus) – vodi Alojz Hauptman

Hodite na lastno odgovornost v primerni obutvi in opremljeni.

UDELEŽILI SMO SE POHODA NA SLIVNICO V SPOMIN G. ALOJZA RUDOLFA

Zbrani pri lovski koči na Slivnici na zaključni prireditvi

Pohod je organiziralo Društvo diabetikov Cerknica v spomin na g. Alojza Rudolfa, ambasadorja in zagovornika oseb s sladkorno boleznijo, podpredsednika Zveze diabetikov Slovenije ter člana odbora IDF-a (Mednarodne organizacije diabetikov). Deloval je v interesu zaščite in uveljavljanja pravic oseb s sladkorno boleznijo.

V sodelovanju z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije je bil izjemno trd in nepopustljiv pogajalec. Skupaj s strokovnjaki in sodelavci je pridobil dodatne pravice za sladkorne bolnike, kot na primer senzorje za neprekinjeno odčitavanje glukoze (brez zbadanja v prste) in nove inzulinske črpalke.

Kljub sladkorni bolezni je užival v življenju in dajal zgled, kako s sladkorno boleznijo čim bolj polno in kvalitetno živeti. V letu 2021 nas je nepričakovano zapustil. V štirinapetdesetem letu starosti je izgubil boj z virusom covid-19.

V njegov spomin smo se iz Cerknice ob spremstvu sončnih žarkov in ob prijetnem druženju članov iz ostalih štiridesetih društev diabetikov Slovenije počasi vzpenjali na vrh Slivnice in nato v dolino do Lovske kočice Slivnica. Tam so nas pričakali ostali sladkorni bolniki, ki se triurnega pohoda Cerknica–Slivnica niso mogli udeležiti zaradi gibalnih omejitev. Sledila je zaključna prireditev v prečudovitem zelenem ambientu, ki so ga dopolnjevala ogromna drevesa bukev. V njihovi senci smo posedali, se družili in se okrepčali z dobro malico. Imeli smo možnost pokramljati s člani iz ostalih društev, si izmenjati kakšno izkušnjo ali mnenje glede naše zveste življenjske sopotnice sladkorne bolezni. Prijetno utrujeni smo se pozno popoldne vrnili domov z željo, kot je bilo predlagano na zaključni prireditvi, da ta pohod postane tradicionalen, ker je bil g. Alojz Rudolf doma z Notranjske.

V društvu smo vedno prisotni ob uradnih urah v ponedeljek in sredo **od 8.00 do 11.00**, dosegljivi smo na naših telefonih **031 777 153, 031 777 154, 01 898 15 84**, ostale dni v tednu pa na mobilnem telefonu **031 777 154** in na elektronski pošti **drustvo.dia.litija@siol.net**.

Obiščete nas lahko tudi na našem Facebooku in spletni strani **www.diabetiki-litija-smartno.com**.

Med najboljšimi v državi tekmovali tudi štiri ekipe iz GZ Šmartno pri Litiji

Avtor članka: GZ Šmartno pri Litiji

V soboto, 9. 9. 2023, so se najboljše ekipe iz cele Slovenije pomerile na državnem tekmovanju iz gasilske orientacije, ki je potekalo v Ajševici pri Novi Gorici. Med njimi tudi štiri ekipe iz GZ Šmartno pri Litiji, ki so se na tekmovanju več kot odlično odrezale. Ekipe so morale za uvrstitev na državno tekmovanje svoje spretnosti dokazati že na občinskem in regijskem tekmovanju, za dobre rezultate pa so morale trenirati celo poletje.

Tekmovanje v gasilski orientaciji od tekmovalcev zahteva tako znanje kot prak-

tične spretnosti in kondicijsko pripravljenost. Gre namreč za kombinacijo gasilskih

praktičnih vaj, preizkusa poznavanja topografskih znakov in samega orientacijskega teka. Vaje se glede na tekmovalno kategorijo razlikujejo, prav tako pa se razlikujejo dolžine tekmovalnih prog. Pionirke in pionirji v spremstvu mentorja pretečejo 2 km, mladinke in mladinci se na progo odpravijo sami in pretečejo 3 km, pripravnice in pripravniki pa prav tako samostojno kar 5 km.

Iz GZ Šmartno pri Litiji so se državne orientacije udeležile kar štiri ekipe. Ekipe mladink iz PGD Vintarjevec, ekipa pripravnic iz PGD Liberga ter ekipe pripravnikov in pionirjev iz PGD Štangarske Poljane. Mladinke PGD Vintarjevec, Urška, Ajda in Pia, so z mentorjem Urbanom izmed 35 ekip zasedle odlično 16. mesto. Pripravniki Blaž, Nejc in Mark iz PGD Štangarske Poljane so si z mentorico Tejo v konkurenci 31 ekip priborili odlično 5. mesto. V kategoriji pripravnic je tekmovalo 27 ekip. Pripravnice Larisa, Ema in Patricija iz PGD Liberga so si z mentorico Heleno priborile odlično 2. mesto in tako postale državne podprvakinje, le malo pa je manjkalo, da bi na tekmovanju osvojile zlato.

V kategoriji pionirjev je tekmovalo 35 ekip. Ekipe pionirjev Liam, Matej in Alex iz PGD Štangarske Poljane so z mentorjem Matejem premagali vso konkurenco in se tako uvrstili na najvišjo stopničko. Domov so se tako vrnili kot državni prvaki.

Čestitke vsem ekipam in mentorjem za čudovite rezultate, ki kažejo trud in čas, ki so ga vložili v pripravo. Hkrati pa so čudovita spodbuda za tekmovanje, ki se še bližajo. Na pomoč!

Knjižnica Litija

Avtorica članka: Aleksandra Mavretič

METODA ŽGEČ, SPOMINSKI VEČER S KNJIŽNICO CELJE

Knjižnica Litija in Osrednja knjižnica Celje sta v torek, 26. septembra, pripravili spominski večer ob odprtju likovne razstave celjske ljubiteljske slikarke Metode Žgeč, rojene Gorenc (1930–2018). Metoda Žgeč je otroštvo in mladost preživela na Grbinu v Litiji. Njen oče, Andrej Gorenc, je imel čevljarstvo obrt, mati Antonija pa je vodila med Litijani priljubljeno gostilno. Metoda se je po končani srednji farmaceutski šoli zaposlila v Kopru, po poroki s Henrikom Žgečem pa je živel v Celju in službovala kot farmacevtka. Leta 1987 se je upokojila in pričela z likovnim ustvarjanjem. Svojo prvo samostojno razstavo je imela v Knjižnici Litija leta 2003. Žgečeva je največ ustvarjala v akvarelu, proslavila se je z vedutami Celja. V kulturnem programu je nastopil učenec Glasbene šole Litija in Šmartno, harmonikar Mark Šket (pod mentorstvom Andraža Malgaja). Razstava bo na ogled do konca meseca novembra 2023.

RAZSTAVA JANEZA PRAŠNIKARJA V ŠMARSKI KNJIŽNICI

Janez Prašnikar je zelo aktiven član DU Litija, sodeluje pa tudi v šmarskih društvih. Kot član literarne sekcije je pred več leti ob risanju inicialk spoznal, da ga ljubezen do slikanja ni nikoli zapustila. Risati je na pobudo družine ponovno začel po upokojitvi. Prvo razstavo je pripravil septembra 2013, pred natanko 10 leti. V galeriji šmarske knjižnice je 21. 9. svoja dela predstavil tretjič. V kulturnem programu so nastopili Dušan Kotar na harmoniki, Peter Pirc s kitaro, pela pa sta Beti in Janez Prašnikar. Vabljeni v Knjižnico Šmartno, razstava bo na ogled do prvega tedna v novembru.

LITERARNI NATEČAJ SPOMINI NA POČITNICE

Vabimo vas, da prispevate mladostne spomine na vaše počitnice. Zanima nas predvsem 20. stoletje. Spomine lahko zapišete sami, lahko pa se dogovorimo, da jih zapišemo oziroma posnamemo knjižničarji. Z zapisi bomo obogatili našo domoznansko zbirko in ohranili spomine skupnosti.

DOMOZNANSKI VEČER NA VALOVIH DUHA

Kdo je bila Adelma von Vay, ki je 20 knjig napisala preko avtomatičnega zapisovanja duhovnih sporočil? Povezujemo jo lahko tudi z našimi kraji in osebami ... Kako, bosta razkrila avtorja knjige Anton Rozman in Aleksandra Boldin v pogovoru s Stanko Sirk. Prire-

ditev bodo popestrili tudi domači gosti – von Vayevo povezali s Humarjem, Windischgraetzi in Jožo Debelak. Veliko je torej dobrih razlogov, da ujamete naš domoznanski dogodek, ki bo v krajevni Knjižnici Šmartno, 12. 10., ob 19. uri.

ZAKLJUČEK PROJEKTA POLETAVCI

S pričetkom šolskega leta smo v Knjižnici Litija zaključili poletni bralni projekt Poletavci. Skupaj je sodelovalo 74 mladih bralcev: 59 Poletavcev in 15 Najpoletavcev. Projekt poletnega branja se je v zadnjih letih precej širil po državi, na pobudo Mestne knjižnice Ljubljana je letos sodelovalo že 19 knjižnic. Zaključno prireditev smo pripravili v petek, 15. septembra, podelili majice in priznanja, sledilo je žrebanje za košarkarsko žogo, badminton seta in 10 bonov za Pustolovski park Geoss. Poletavci so se na koncu še posladkali s sladoledom. Vsem čestitke in hvala za sodelovanje, hvala tudi staršem, ki skrbijo, da se bralni seznama polnijo in vrnejo.

DIJANA MATKOVIČ, NOMINIRANKA ZA KRESNIKA 2023

Dijana Matkovič, pisateljica, novinarka, urednica, prevajalka, je bila letos med nominiranci za nagrado kresnik, ki jo je posthumno prejel Lado Kralj. Je urednica več spletnih portalov (Airbeletrina, Disenz ...) in moderatorka pogovornih večerov o medijih, družbi in kulturi. Njeno pisanje je odkrito osvežujoče in med bralci postaja vse bolj priljubljeno. Objavlja v specializiranih slovenskih medijih in medijih na področju bivše Jugoslavije. Avtorica V imenu očeta in Zakaj ne pišem bo v Knjižnico Litija prišla v sredo, 25. 10., ob 19. uri.

PRAVLJIČNE URE SE PRIČNEJO Z OKTOBROM

Za nami je teden otroka, ko so nas učenci obiskali na pedagoških urah. Znova se pričnejo pravljичne ure v vseh enotah knjižnice: 9. 10. na Vačah, v tem tednu še v Litiji, Šmartnem in Gabrovki. Čez 14 dni, 24. 10. in 26. 10., pa v Litiji in Šmartnem ob 18. uri.

BRALNI KLUB S STANKO HRASTE LJ

Jesensko srečanje v bralnem klubu s Stanko Hrastelj bo v torek, 17. 10., ob 18. uri v Knjižnici Litija.

S turističnimi ponudniki spoznavali Gradec in avstrijsko podeželje

RAZVOJNI CENTER SRCA SLOVENIJE
DEVELOPMENT CENTRE OF THE HEART OF SLOVENIA

Avtorici članka: Klavdija Vidic in Mija Bokal

V petek, 15. septembra 2023, smo se sodelavci Razvojnega centra Srca Slovenije skupaj z našimi turističnimi ponudniki iz občin Litija, Šmartno pri Litiji, Lukovica in Kamnik podali na nepozabno strokovno ekskurzijo v Gradec (Graz) na avstrijskem Štajerskem.

Eno od ključnih področij našega delovanja je spodbujanje razvoja turistične ponudbe v Srcu Slovenije. S tem namenom vsako leto organiziramo strokovno ekskurzijo, na kateri skupaj s ponudniki raziskujemo odlične prakse in se učimo drug od drugega. Obisk Gradca je bil nadaljevanje te tradicije. To je bila priložnost, da smo se med sabo spet podružili, še bolj spoznali in se obenem česa novega naučili. Prepričani smo, da sta sodelovanje in izmenjava idej ključna za razvoj turizma.

Ko smo prispeli v Gradec, smo si v dveh skupinah ogledali mesto in njegove največje znamenitosti. Gradec je drugo največje mesto v Avstriji z bogato zgodovino. Stari del mesta ponuja veliko arhitekturnih stilov in je odlično ohranjeno, zato so ga leta 1999 uvrstili na UNESCO-v seznam svetovne dediščine.

Ogledali smo si katedralo in se sprehodili po znamenitih ulicah Sporgasse in Herrengasse. Nad mestom se dviguje Schlossberg z grajsko trdnjavo, ki ponuja čudovit razgled na mesto. To je eden izmed najbolj prepoznavnih simbolov mesta. Ogledali smo si most Murinsel, ki se zdi, kot da lebdi nad reko, in je lep primer, kako se lahko uporabi reka kot skupnostni prostor. Ta umetni otok na Muri je nastal v letu 2003, ko je bil Gradec razglašen za evropsko prestolnico kulture. Takrat je dobilo mesto tudi Hišo umetnosti prav posebne oblike, ki je namenjena razstavam in sodobni umetnosti. V Gradcu se na vsakem koraku prepleta tradicija s sodobnostjo. Povzpeli smo se po posebnih dvojnih stopnicah, ki veljajo za pravo kamnoseško mojstrovino. Sprehodili smo se po manj znanem desnem bregu Mure, ki se ponaša z bolj alternativnimi vsebinami. Spoznali smo dve socialni podjetji, reciklirnico in pekarno, kjer omogočajo delo tistim meščanom, ki živijo bolj na robu družbe. Okrepčali smo se pri dveh ponudnikih lokalnih štajerskih specialitet – Stadtbauernladen in Gut Schlossberg. Okusili smo lahko značilno štajersko kulinariko, ki je v mnogih pogledih podobna naši slovenski. Gradec je znan po svoji bogati kulinarčni ponudbi,

vključno s številnimi restavracijami, kavarnami in tržnicami, kjer lahko poskusimo avstrijske specialitete.

Predstavili so nam TIC Graz, njegovo delovanje in prispevek k trajnostnemu turizmu in k promociji njihovih turističnih ponudnikov, pa tudi poseben produkt za turiste – piknik košarico z lokalno hrano, ki jo obiskovalci prevzamejo na TIC in si nato privoščijo dobrote iz nje v enem od številnih parkov v mestu. Gradec je namreč znan po številnih parkih, vrtovih in zelenih površinah, ki nudijo prebivalcem in obiskovalcem sprostitve in priložnost za rekreacijo. V času našega obiska so se ravno pripravljali na kulinarčni festival, ki je le ena od številnih prireditev, ki privabljajo v mesto obiskovalce.

Popoldne smo preživeli ob obisku kmečkega turističnega ponudnika Hillebrand, ki navdušuje obiskovalce že več desetletij z vodenimi ogledi, s svojim načinom trajnostne pridelave zelenjave, organiziranimi tečajji predelave zelenjave in priprave zelenjavnih specialitet ter s trgovino lokalnih produktov, v kateri ponujajo svoje in tudi produkte drugih ponudnikov iz regije. Na koncu smo okušali njihovo tradicionalno penino, bučno juho in različne sladice. Presenetili so nas tudi s svojim prav posebnim sladoledom z okusom solate, ki je njihov glavni marketinški produkt.

Na poti nas je spremljala turistična vodička Nina iz turistične agen-

cije Rudi Turs, ki je našo ekskurzijo podkrepila s številnimi zanimivimi informacijami o zgodovini in načinu življenja pri naših severnih sosedih.

V času trajanja ekskurzije sta sodelavki Razvojnega centra Srca Slovenije pripravili tudi dve predstavitvi projektov. Jasna Presečki je predstavila krizni načrt turistične destinacije Litija in Šmartno pri Litiji v sklopu programa Slovenia Green, za katerega se je v zadnjih dveh mesecih izkazalo, da je še posebej pomemben za vse deležnike, saj so naše občine zajele katastrofalne poplave. Več o kriznem načrtu si lahko preberete tukaj: <https://srce-slovenije.si/predmet/slovenia-green-destination/>.

Tina Pregel pa je predstavila projekt RE-CONNECT, v okviru katerega je bilo razvito digitalno središče, namenjeno lokalnemu turističnemu osebju, da v skupni mreži delijo svoje izkušnje, izzive in najboljše delovne prakse. S širokim naborom izobraževanj za turistične gostitelje, izvajalce, ponudnike in njihove podporne organizacije projekt spodbuja gospodarski potencial na podeželskih območjih ter razvoj konkurenčnega turizma in povečuje digitalne in trajnostne kompetence turističnega kadra na podeželju. Več o projektu RE-CONNECT izveste tukaj: <https://srce-slovenije.si/predmet/re-connect/>.

Obisk estonskih učiteljic v VDC Zasavje, Enota Litija

Avtorji članka: Mateja Planinšek, Marija Pirc, Gorazd Parkelj, Matjaž Sedeščič, Nejc Škarja in mentorica Urška Ostrožnik

V VDC Zasavje smo imeli obisk naših projektnih partnerjev v projektu Erasmus iz mesta Pärnu v Estoniji. Obiskale so nas štiri učiteljice otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, starih od 7 do 21 let. Prišle so z namenom, da nas spoznajo, kako delujemo po zaključnem šolanju ter spoznajo naše aktivnosti ter potek dneva v dnevni Enoti Litija. Preživeli smo prijetne ure ob druženju z njimi. Izmenjali smo si informacije obeh partnerskih držav, spoznavali kulturo in način življenja.

V tednu od 4. 9. do 8. 9. 2023 so naše gostje iz Estonije k nam v Enoto Litija prihajale z vlakom iz Ljubljane. Ob začetku dneva smo ob kavi naredili načrt, kako bo potekal naš skupen dan. Naš pogovor je potekal v angleščini. Vsi smo se trudili z jezikom. Vodja Boštjan Bebar nam je ves čas pomagal pri prevajanju. To je bila za nas posebna izkušnja, ki bi jo želeli še večkrat ponoviti. Predstavile so nam tudi svoj jezik in posebnosti pisanja njihovih črk, kulturo, hrano in način življenja. Prvi dan je Boštjan učiteljicam predstavil našo enoto, ogledale so si stavbo, vrt in naše tri delavnice. Predstavil je nas uporabnike in ostale zaposlene mentorje. Naslednji dan smo šli skupaj na ogled gradu Bogenšperk. Tam smo imeli voden ogled v angleščini in slovenščini. Naše gostje so bile nad predstavitvijo zelo navdušene.

Tretji dan smo skupaj z njimi obiskali našo osnovno šolo s prilagojenim programom v Litiji. Učiteljice litijske šole in gostje so si izmenjale informacije o poteku pouka in aktivnosti, ki jih imajo na šoli. Predzadnji dan obiska so obiskale še naš VDC Zasavje v Zagorju in naše tri enote bivanja v Zagorju. Istočasno je v enoti v Litiji in na Geossu potekal čebelarski krožek in tako so se občasno pridružile tudi na samem krožku. Uporabniki smo jim predlagali tudi nekaj zanimivih destinacij v Litiji ter v Ljubljani in predstavili nekaj naših aktivnosti, ki potekajo v naši enoti ter v okolici. Z nami so šle v knjižnico in se spoznale tudi s knjižničarkami. Ob skupnem sprehodu po Litiji smo jim pokazali kar nekaj zanimivosti. Na zadnji dan obiska nam je bila zanimiva njihova predstavitev estonskih plesov, otroških estonskih iger in načina življenja v Estoniji. Naše mentorje so povabile na izmenjavo v Estonijo. Želimo si še več takšnih projektov in povezovanj.

VDC Zasavje nudi možnost sodelovanja

Avtorica članka: mag. Alja Vozelj

Ste odgovorni, empatični, srčni, pošteni in fleksibilni? Pridružite se nam! VDC Zasavje tudi na območju Litije in okolice išče zunanje sodelavce, ki bi bili pripravljene dati na razpolago nekaj svojega časa in talentov za pomoč uporabnikom. Delo poteka po dogovoru in je plačano preko študentskega servisa ali podjemne pogodbe.

VDC Zasavje je izvajalec podpornih storitev za odrasle osebe z intelektualno oviro. Vsi občasno potrebujemo pomoč na različnih področjih življenja, nekateri pa zaradi različnih oviranosti potrebujejo več pomoči. Podporne storitve se izvajajo v popoldanskem času in med vikendi in **uporabnikom omogočajo večjo vključenost v družbo in samostojno bivanje s podporo**. V ta namen **vzpostavljamo mrežo laičnih podpornih oseb**, ki bi nekaj ur na teden našim uporabnikom nudile pomoč pri vsakodnevnih življenjskih opravilih ali zgolj druženje in kvalitetno preživljanje prostega časa. Konkretno to pomeni, da gremo skupaj na sprehod, izlet, koncert ali predstavo. Lahko skupaj nakupujemo, kuhamo, beremo, ustvarjamo ali telovadimo. Lahko gremo na pijačo, klepetamo in se družimo. Super je, če poskusimo kaj novega, če se uporabnik nauči nove spretnosti ali pa samo doživi nekaj lepega.

Srečen je tisti, ki drugim pomaga najti srečo. Ko obogatimo življenja drugih, s tem sami postajamo bogatejši. Za sodelovanje nas kontaktirajte na alja.vozelj@vdc-zasavje.si ali pokličite 040 514 191.

Iz dela RKS OZ Litija

Avtorici članka: Danica Sveršina in Irena Videc

POPLAVE 2023

Slovenijo so v noči iz 3. na 4. avgust 2023 zajele najobilnejše padavine v zgodovini naše države, ki so povzročile poplavljanje rek, divjanje hudourniških voda in proženje plazov. Prostovoljci Rdečega križa Slovenije so na terenu z različnimi oblikami pomoči pomagali in oskrbeli približno 30 tisoč ljudi. Na pomoč so se nemudoma odzvala številna nacionalna društva Rdečega križa, Mednarodna federacija društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca (IFRC), z donacijami, tako finančnimi kot materialnimi, so nam pomagala domača in tuja podjetja ter seveda ogromno posameznikov, ki so prispevali vsak po svojih najboljših močeh, bodisi s finančnimi transakcijami bodisi SMS sporočili. Velika hvala vsem skupaj.

Tudi na območju RKS OZ Litija je prišlo do poplav, in sicer na območjih krajevnih organizacij RK Jevnica, Kresnice, Litija L/D breg ter Sava. Nemudoma smo pristopili k pomoči ljudem na poplavljenih območjih. Bolničarji in prostovoljci so pripravili, odpeljali in razdelili preko 200 prehranskih paketov in pralnega praška, vode, čistil. V skladišču na Maistrovi smo pomagali oskrbeti nekaj družin, ki so ostale brez vsega, z oblačili in obutvijo. S strani RKS smo prejeli več donacij, vodo, higienske pripomočke, čistila ter nekaj dodatne hrane.

Kot ste že slišali v medijih, je Vlada Republike Slovenije RKS in Slovenski Karitas namenila 10 milijonov evrov za prvo humanitarno pomoč po poplavih. Vloge so se zbirale do 28. 8. 2023, skupno pa je bilo v Sloveniji prejetih več kot 8.500 vlog.

Na RKS OZ Litija smo prejeli več kot 200 vlog, ki jih je bilo potrebno vnesti v spletno aplikacijo do začetka sklicanih komisij. Prva komisija je bila sklicana že 30. 8. 2023. Vse komisije so bile na Igu, v Izobraževalnem centru URSZR, in so potekale cel dan.

V času sprejemanja, pregledovanja in vnaša-

nja vlog v spletno aplikacijo je bilo redno delo v pisarni skorajda nemogoče, predsednica in strokovna sodelavka sta pisarno zapuščali v večernih urah, delo je potekalo tudi čez vikend. Hvala vsem, ki ste nas razumeli, da imajo nekatere stvari v tem času prednost. Zahvaljujemo se vsem prostovoljcem krajevnih organizacij Rdečega križa, predvsem Savi, Kresnicam in Jevnici, prostovoljcem v skladišču na Maistrovi 6. Posebna zahvala gre našim bolničarjem, ki so poleg prostovoljcev krajevnih organizacij Rdečega križa pomagali pri pomoči na poplavljenem terenu (Ponoviče – Smrekarica, Sava).

LETOVANJE 2023

Počitnice so čas brezskrbnega veselja, druženja, novih doživetij, izletov in uživanja v radostih ob morju. Pri tem ne gre le za to, da se mladi naužijejo morja, gre tudi za druženje s sovrstniki, ustvarjalne, športne in druge aktivnosti ter predvsem zato, da vsaj za kratek čas pozabijo vsakdanje šolske, zdravstvene, pa tudi ostale skrbi. Območno združenje Rdečega križa Litija poleg tradicionalnih oblik pomoči socialno ogroženim družinam organizira letovanja otrok in starostnikov. RKS OZ Litija je tudi v letošnjem letu organiziralo letovanje. Otrokom je bilo omogočeno letovanje po najnižji ceni, nekateri pa so letovali celo brezplačno.

Da smo lahko omogočili staršem otrok najnižji prispevek za letovanje, so nam omogočili Ministrstvo za zdravje in donatorji. Z Zdravstvenim domom Litija sodelujemo že vrsto let, predvsem pri organizaciji in izvajanju zdravstvenega letovanja otrok, sodelovanje z ZD pa poteka tudi pri drugih nalogah s področja dejavnosti RKS OZ Litija.

LETOVANJE OTROK V MPD FRANKOPAN PUNAT, OTOK KRK

Prva skupina otrok je odšla na letovanje v Punat, letovali so od 5. do 15. 7. 2023. Letovalo je 36 otrok, za katere so skrbeli Anže, Špela in Ivi. Na letovanju je bilo organiziranih veliko aktivnosti. Otroci so plaval, supali, igrali družabne igre, telovadili. Otroci so uživali na izletu z ladjico v mesto Krk. Organizirane so bile štafetne igre, večerno kopanje, pokaži kaj znaš, športne igre. Letovanje je za udeležence prehitro minilo.

LETOVANJE V MZL RKS DEBELI RTIČ

»Letovanje je za otroke posebno doživetje, posebno pa še za otroke iz socialno šibkih družin. Predvsem pa so pomembni medsebojno druženje, pogovori, tkanje prijateljskih vezi in čim več lepših preživetih in doživetih dni.« V Mladinskem zdravilišču in letovišču RKS Debeli rtič si prizadevajo, da bi bilo bivanje otrok čim bolj pestro, zanimivo in razgibano. Na sedemdnevno letovanje v Mladinskem zdravilišču in letovišču, ki je potekalo od 26. 7. do 2. 8. 2023, smo sprejeli 24 otrok, zanje sta skrbeli Danica in Ivi. Otroci so uživali, plaval, telovadili, se igrali družabne igre, sodelovali v tematskih večerih. Organizirali smo tudi izlet z ladjico v Koper.

BREZPLAČNO LETOVANJE OTROK V MZL RKS DEBELI RTIČ

Rdeči križ Slovenije vsako leto pripravi načrte letovanj socialno ogroženih otrok z namenskim sredstvi FIHO in namenskim donatorskim sredstvi – Radio 1, akcije Pričarajmo nasmeh, Peljimo jih na morje in Teden dobrodelnosti. Podjetje TUŠ je letos že 21. leto zapored namenilo sredstva za brezplačno letovanje 500 socialno ogroženih otrok.

Strokovne službe so za otroke na tedenstem preživljanju počitnic pripravile pester animacijski program, ki spodbuja nova spoznanja, smeh in sprostitve, številne ustvarjalne delavnice in različne športne aktivnosti, izlet z ladjico, kopanje in učenje plavanja, zabavo z glasbo in plesom in še in še. Za mnoge otroke so to edine počitnice, ki jih lahko preživijo brezskrbno, mnogi med njimi pa tudi prvič vidijo in zaplavajo v morju.

Po razdelilniku je z namenskim sredstvi Radia 1 iz našega območja brezplačno letovalo 12 otrok v terminu od 29. 7. do 5. 8. 2023, v terminu od 17. do 22. 8. 2023 pa 10 otrok. Predloge za letovanje otrok so nam poslali iz krajevnih organizacij.

Začetek šolskega leta

Avtorji članka: Policisti Policijske postaje Litija

Ob začetku šolskega leta je na cesti veliko razigranih otrok, ki še ne poznajo nevarnosti v prometu, zato je zagotavljanje varnosti otrok pomembna naloga policije. Policisti bomo izvajali nadzore za zagotavljanje prometne varnosti in javne varnosti v okolici šol predvsem v prvih septembrskih dneh in tekom šolskega leta. Vozniki, poskrbite, da bodo naši otroci na šolski poti varni!

Varno z e-skirojem

Električni skiroji so lahka prevozna sredstva, ki jih je na naših ulicah čedalje več, saj so hitri in priročni za premagovanje krajših razdalj. Priljubljeni so še posebej v lepem in toplem vremenu, vendar pa

je vožnja z njimi lahko nevarna. Med pogoji za udeležbo lahkih motornih vozil v cestnem prometu, kot je e-skiro, so pomembnejši naslednji:

Obvezna čelada. Vozniki e-skiroja morajo imeti do dopolnjenega 18. leta starosti med vožnjo ustrezno pripeto zaščitno kolesarsko čelado.

Vozijo naj po kolesarskih površinah. Uporabniki lahkih motornih vozil morajo voziti po kolesarskih pasovih, kolesarskih stezah ali kolesarskih poteh. Kjer teh prometnih površin ni ali niso prevozne, smejo voziti ob desnem robu smernega vozišča ceste v naselju, kjer je najvišja dovoljena hitrost vožnje omejena do 50 km/h.

Prepoved vožnje za otroke do 12. leta starosti. Lahka motorna vozila smejo po določilih Zakona o voznikih voziti otroci od dopolnjenega 12. do 14. leta starosti, če imajo pri sebi kolesarsko izkaznico, in osebe, ki so starejše od 14 let.

Dovoljena so samo vozila, ki lahko peljejo do 25 km/h. Uporaba

lahkih motornih vozil, pri katerih konstrukcijsko določena hitrost presega 25 km/h ali so širša od 80 cm, lahkih motornih vozil brez krnila in miniaturnih motornih vozil, v cestnem prometu ni dovoljena. **Bodite odgovorni in prilagodite hitrost!**

Vozniki vseh vrst vozil, prilagodite hitrost svoje vožnje veljavnim omejitvam, pa tudi svojemu vozniskemu znanju in izkušnjam ter razmeram na cesti!
(vir: spletne strani www.policija.si)

Društvo upokojencev Šmartno pri Litiji

IZLET ČLANOV DRUŠTVA UPOKOJENCEV ŠMARTNO NA GORENJSKO, BREZJE IN V KROPO

Tudi letos smo člani Društva upokojencev Šmartno v septembru organizirali izlet na Gorenjsko. Naš prvi cilj je bilo romarsko Marijino svetišče na Brezjah, kjer smo se dopoldne udeležili svete maše ob prazniku rojstva božje matere Marije. Mašo je vodil murskosoboški škof dr. Peter Štumpf.

Po maši smo odšli v Podbrezje, kjer nas je v gostilni »Pri Slavki« železarska čakalo obilno kosilo, ki nam je povrnilo moči. Po kosilu po 14. uri smo naš obisk Gorenjske zaokrožili še z obiskom Kropce, ki jo na Slovenskem poznamo kot zibelko železarstva, predvsem pa kovaštva. Že vse od 14. stoletja so se ljudje v tem kraju preživljali z železarskim. O tem priča slovenska peč, ki se nahaja ob poti iz Kropce na Jamnik in je ena najstarejših v Evropi in seveda v Sloveniji. V tistem času so potrebe po železu nenehno naraščale. Potrebnovali so ga v vojski, gradbeništvu, kmetijstvu, povsod. Za današnje razmere skromna nahajališča železove rude so ljudje našli na Jelovici, v Juljskih Alpah v okolici Bohinja, Železnikih in Karavankah. Ko je konec 19. stoletja na Jesenicah zrasla železarna, so se Kroparji iz železarskega preusmerili le v izdelavo preko 100 vrst žebeljev, ki so bili zelo cenjeni daleč naokoli, še zlasti v Trstu in Benetkah. Več stoletij te gospodarske dejavnosti je zaznamovalo celotno naselje Kropa, ki se nahaja v kotlini pod Jelovico, skozenj pa teče hudourniški potok, le en kilometer dolga Kroparica, ki se nižje izliva v potok Lipnica. vzdolž Kroparice na obeh bregovih so nameščene zaščitne železne kovane ograje, cestne luči, rešetke na oknih, umetniška dela kovaških mojstrov, rake in vodna kolesa, ki so gnala mehove in kovaška kladiva, ki so oblikovala razžarjeno železo, odslužena nakovala in še bi lahko našteval. Vse to je videti na vsakem koraku sprehoda po naselju in priča o bogati železarski in kovaški tradiciji Kropce. Obiskali smo kovaški muzej, kjer nas je vodička Mateja s pripovedjo popeljala v pretekle čase in razmere, v katerih so delali in živeli ljudje. To je bilo predvsem trdo delo od svita do mraka, šest dni v tednu, v katerega so bili vpeti vsi člani družine, tudi otroci, omogočalo pa je le skromno preživetje.

Kasneje smo obiskali še glavno cerkev sv. Lenarta, ki je stara že prek 600 let, v cerkvi pa se nahajajo umetniška dela pomembnih gorenjskih slikarskih mojstrov, tudi Leopolda Layerja, ki je med drugim naslikal podobo Marije in Jezusa na Brezjah. Glavni oltar, ambon in ograje pa so delo lokalnih kovaških mojstrov. Ker je bil dan vroč, nas je po koncu sprehoda kar vlekelo v lokalno gostišče, kjer smo nadomestili izgubljeno tekočino. Veseli in polni lepih vtisov z obiska Gorenjske smo se domov vrnili zgodaj zvečer.

Jože Loc

OBISK PRI ČLANICI PROJEKTA STAREJŠI ZA STAREJŠE

Obiskali smo našo članico projekta Starejši za starejše, ga. Marijo Urbajs, po domače Jernejčevu mamo, iz Vintarjevca 13, Šmartno pri Litiji, ki je dne 27. 9. 2023 praznovala 95. rojstni dan. S prostovoljcem Matijem Smrekarjem sva za 95. rojstni dan obiskala Marijo Verbajs. Sprejela naju je v krogu svojih sorodnikov, ki so že proslavljali jubilej. Slavljenki, ki je še trdnega zdravlja in vedrega duha, sva za visoko obletnico čestitala, zaželela ji trdnega zdravlja in v življenju še veliko dobrega ter obljubila, da za 100. jubilej prideva spet voščiti. Povabili so naju k obloženim mizi, kjer sva se dobro okrepčala in ob dobri kaplici tudi naklepetala. Kar naenkrat pa naju je vintarjevski zvonček spomnil, da je ura dvanajst. Odšla sva z občutkom, da je bila Jernejčeva mama najinega obiska vesela.

Ančka Ulčar

TELOVADNA SKUPINA PUNGRT ŠMARTNO SE JE UDELEŽILA VSESLOVENSKEGA SREČANJA V VINICI

Po treh letih je bilo letos zopet organizirano Vseslovensko srečanje telovadnih skupin Šole zdravja, ki je bilo letos 20. 10-krat zaporedoma je bilo v Piranu, nato v Velenju, Ljubljani in drugod, letos pa je bilo v Beli krajini v Vinici. Belokranjci so zadevo vzeli zares, sodelovala so vsa društva od mladih in starejših, bilo je vse enkratno organizirano. Iz naše skupine se je udeležilo srečanja šest članov, ki smo se prevozu priključili kar k Litiji.

Srečanja se je udeležilo 1700 od prek 5000 članov telovadcev. Srečanje je potekalo pod gradom na travniku, kjer je bila velika družina samih oranžencev. Telovadbo je vodil mlad vadiatelj, ki je poleg že znanih vaj poskrbel tudi za kakšno hudomušno izjavo. Prireditelji so bili zelo gostoljubni, že ob prihodu na prireditveni prostor so nam postregli z belokranjsko pogačo, kavico in čajem ter skrbeli ves čas za postrežbo s hladno pijačo. Poleg telovadbe je bil tudi kulturni program, ostale zdravstvene dejavnosti, prodaja telovadnega tekstila, skratka, poskrbljeno je bilo za vse. Hvala prirediteljem!

Ančka Ulčar

OSVEŽITEV ZNANJA PAMETNIH TELEFONOV

Dne 21. 9. 2023 je v Knjižnici Šmartno pri Litiji potekala delavnica z naslovom Osvežitev znanja pametnih telefonov. Zbralo se nas je kar 16 upokojencev, da bi si pridobili novo znanje ter večine ali obnovili stare. Seminar je potekal štiri ure, čas je minil kot blisk. Delavnico sta vodila ga. Alenka in g. Andrej iz kolektiva Ljudske univerze Velenje. Pri podpori in promociji projekta »Mobilni heroji« sodeluje tudi RS – Ministrstvo za digitalno preobrazbo. Domov smo šli veseli, pridobili smo nove informacije, še se bomo udeležili tovrstnih izobraževanj. V znanju je moč.

Milena Mrzel

Kakšen je položaj invalidov v vaši občini?

Avtorica članka: Irena Žibert

Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine je 20. junija 2023 v Kivovcu organiziralo delovni sestanek članov in članic s predstavniki občin Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik, Litija in Šmartno pri Litiji. Našemu vabilu so se odzvali tudi predstavniki centrov za socialno delo, ZZS-ja, policije in Geodetskega inštituta Slovenije.

Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine združuje osebe s poškodbo ali okvaro hrbtenjače iz 38 občin osrednje Slovenije. V društvu si prizadevamo, da naše člane aktivno vključujemo v domače okolje, jim nudimo ustrezne informacije in jim pomagamo pri reševanju njihovih stisk in težav. Pri zagotavljanju ustrezne in kvalitetne podpore članom sodelujemo s centri za socialno delo, domovi za starejše občane, ZZS-ji, URI Sočo, s Fakulteto za socialno delo, policijo, občinami, različnimi strokovnjaki in drugimi pristojnimi službami.

Zagotovo je najboljši ključ do uspešnega sodelovanja in prepreka za morebitne nesporazume še vedno pogovor. Tega se zavedamo tudi pri društvu, zato že od leta 2002 organiziramo delovne sestanke, na katere povabimo župane, občinske službe s posameznih področij ter člane k izmenjavi mnenj in stališč z namenom, da bi na ta način prispevali k prijaznejšemu sobivanju. Ravno to je bil namen medobčinskega delovnega sestanka naših članov s predstavniki lokalne oblasti in strokovnimi službami občin Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik, Litija in Šmartno pri Litiji.

Vabilu so se odzvali predstavnik Geodetskega inštituta Slovenije **Jani Demšar**, podžupan Občine Šmartno pri Litiji **Darko Vidic**, podžupanja Občine Litija **Lijana Lovše**, predstavnica Oddelka za splošne zadeve in družbene dejavnosti Občine Trbovlje **Lucija Simončič**, predstavnica ZZS Alenka Starič, predstavnica CSD Zasavje in koordinatorka za invalidsko varstvo in osebno asistenco **Maja Renko**, predstavnik Policijske postaje Zagorje ob Savi **Marko Kaluder**, predstavnik Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Zagorje ob Savi **Boris Grošelj**, predstavnica Oddelka za družbene dejavnosti in gospodarstvo Občine Zagorje ob Savi **Petra Mars**.

Delovni sestanek, ki je potekal 20. junija, je predsednica društva **Mirjam Kanalec** pričela s predstavitvijo društva, hkrati pa prisotnim zastavila vprašanje *Kakšen je položaj invalidov v njihovi občini? in Je grajeno okolje dovolj dostopno za gibalno ovirane osebe?*. Opozorila je tudi na občinske razpise in financiranje programov društva, saj je kvalitetno izvajanje celostne rehabilitacije naših članov odvisno

tudi od sredstev, ki jih prejmemo s strani občin. V nadaljevanju je socialna delavka **Irena Žibert** predstavila posebne socialne programe društva – prevoze, kompenziranje invalidnosti, interesne dejavnosti ter šport in rekreacijo; strokovna vodja osebne asistencije **Nina Černe** pa je predstavila dejavnost osebne asistencije v društvu.

Jani Demšar, predstavnik Geodetskega inštituta, je predstavil projekt Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi, v katerega je do sedaj vključenih že 63 občin, med drugim tudi Trbovlje, Hrastnik, Zagorje ob Savi, Šmartno pri Litiji in Litija. Projekt se ukvarja z zajemanjem podatkov o dostopnosti prostora. Na zemljevidu so označene vse pomembne točke, ki jih lahko uporabljajo gibalno ovirane osebe – javne stavbe, postajališča, toaletni prostori ipd. Cilj Geodetskega inštituta je povezovanje vseh treh prostorov – mobilnost v zunanjem prostoru, dostopnost v notranjem prostoru in omogočanje socialnega okolja.

V nadaljevanju so ostali predstavniki institucij predstavili svoje poglede na potrebe paraplegikov. **Lijana Lovše, podžupanja Občine Litija:** »Prizadevamo si, da bi bila občina Litija prijazna invalidom. Imamo pa še veliko izzivov pri dostopnosti za gibalno ovirane osebe.«

Darko Vidic, podžupan Občine Šmartno pri Litiji je poudaril, da društvo ima njihovo podporo, sploh kar se tiče projekta Različnost je zakon! za ozaveščanje mladih o nevarnostih v prometu. »Pri projektih v občini pazimo, da bi bile javne površine invalidom prijazne,« je poudarila **Lucija Simončič, predstavnica Občine Trbovlje**.

Po veliko odprtih vprašanjih in konstruktivnem pogovoru in iskanju možnosti za še uspešnejše sodelovanje smo zadovoljni odhajali domov, saj si predstavniki občin in ostalih institucij prizadevajo razumeti utemeljene potrebe naših članov. Za nas so taki sestanki priložnost, da na ustrezne službe naslovimo pobude in morebitne težave, za predstavnike institucij pa je to uvid v dejansko stanje v določeni občini, kar jim podaja novo vrednost.

Izjave prisotnih:

Alenka Starič, predstavnica ZZS: »Na ZZS smo pripravljene prisluhniti vprašanjem in potrebam invalidov.«

Marko Kaluder, predstavnik PP Zagorje ob Savi: »Največkrat nastopimo, ko nas gibalno ovirana oseba potrebuje, v veliki večini pri zasedenosti invalidskih parkirnih mest – kultura v Sloveniji glede tega še zdaleč ni to, kar naj bi bila.«

Boris Grošelj, predstavnik Občine Zagorje ob Savi: »Invalidi se soočajo s problemi informacijske dostopnosti, Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pa se osredotoča na to, da bi imeli čim dostopnejše javne storitve.«

Maja Renko, predstavnica CSD Zasavje: »Vsi CSD-ji so bili s strani Varuha za človekove pravice pozvani, da zagotovijo dostopnost. CSD Trbovlje ima prilagojen vhod za invalidske vozičke, ne dobi pa se vedno parkirnega prostora.«

Tone Planinšek, občan Šmartnega pri Litiji: »Na javni občinski površini ni nič parkirnih prostorov za invalide in menim, da občina ni ustrezno prilagojena za invalide.«

S harmoniko na Triglav

Avtor članka: Glasbena šola Bučar

Glasbena šola Bučar je v letu 2022 praznovala 10-letnico delovanja, in ker tradicionalno vsako leto od takrat organizira dvodnevni pohod s harmoniko ter je prvo tako odpravo namenila najvišjemu vrhu Slovenije, si je za 10. obletnico zadala, da Triglav s harmonikami ponovno osvoji.

Vreme pohodnikom ni bilo naklonjeno, odpravo so morali prestaviti kar dvakrat, a kot pravi rek, da »gre v tretje rado«, ga Bu-

čarjevi pohodniki lahko z veseljem potrdijo. Na vrh Triglava so se odpravili z enoletnim zamikom in iz doline štartali v soboto, 9. 9. 2023. Strpnost pri prestavljanju terminov je bila poplačana, saj si lepšega vremena in razgledov ni moč zamisliti. In tako se je 65 pohodnikov, ki poleg lepote gora ljubijo slovensko domačo glasbo, s Pokljuke odpravilo proti Vodnikovim koči na Velem polju. Odpravo je varno vodilo osem gorskih vodnikov, ki so veliki skupini narekovali tempo. Vmes so se tudi ustavili, 14 glasbenikov je zaigralo, njihovi prijatelji in mimoidoči pa so peli na vsa grla. Ker so instrumenti težki in predvsem nerodni za nošnjo, so nekateri močni fantje iz skupine razbremenili rame glasbenikov in jim pri nošenju velikodušno pomagali.

Na poti je bila pretekli vikend neverjetna

gneča, zato so se kljub dobremu tempu preudarno odločili, da se na vrh Slovenije s Kredarice odpravijo v nedeljo zgodaj zjutraj. Na Kredarici so se okreščali in prespali, a pred spanjem je Triglavski dom pokal od glasbe, petja, plesa, veselja in zabave ob vsem tem. Vzdušje je bilo odlično. Spočiti so se zjutraj namenili osvojiti vrh in seveda uspeli. Približno sedem pohodnikov se za vrh ni odločilo, skoraj 60 pa jih je na 2.864 metrih nad morjem ob prekrasnem razgledu na okoliške skalnate vrhove, z naježeno kožo in izjemnim ponosom vriskalo v dolino. Simon Bučar, idejni vodja in organizator glasbenega pohoda »S harmoniko na Triglav«, je izbral tudi dve pesmi projekta, ki so ju prepevali ves vikend, seveda tudi na vrhu. Po Julijcih sta odmevali Triglavski valček ansambla Lojzeta Slaka in Najlepše je

doma ansambla Slapovi. Ker jih je preganjal čas, so se zadovoljni odpravili proti svojemu izhodišču, Rudnemu polju. Pot je bila za utrujene noge naporna, a ob glasbi je tudi tak napor lahko prestat. Na koncu njihove poti jih je počakalo prelepo presenečenje podpornikov in prijateljev, ki so ostali v dolini; vsakemu pohodniku so izročili rdeč nagelj in rožmarin ter jih pogostili s prigrizki in hladno pijačo.

Kot nam je povedal vodja Glasbene šole

Bučar, Simon Bučar: »Deseto obletnico Glasbene šole Bučar in deseti glasbeni projekt smo proslavili na najlepši možen način! Končno tako, kot smo si želeli že od lani. Ne moremo opisati sreče, veselja in ponosa, ko smo na vrhu Slovenije zaigrali in zapeli v en glas. Povezali smo se v veliko družino in tej krasni deželi, ki jo imamo iz srca radi, podarili največ, kar lahko – slovensko pesem. Hvala, dragi glasbeniki in prijatelji, za najlepša dva dneva in obilo spominov, ki jih bomo nosili s seboj

na vsakem koraku do naslednje obletnice. Vi veste, da že star domač pregovor pravi Lepo je vsepovsod, a najlepše je doma, ne pozabi ga.« S tem se močno strinjamo in pohodnikom želimo, da s tovrstnimi dogodki nadaljujejo in s tem počastijo lepote naše čudovite domovine. Glasbena šola Bučar sicer s polno paro pričinja novo glasbeno leto, ki bo bogato z novimi dogodivščinami in, predvsem za njihove učenke in učence, novimi znanji.

9. fotografski natečaj z naslovom Šport – naša dediščina, moja identiteta,

je podaljšan do 20. oktobra 2023. Razpis in prijavnica se nahajata na spletnih straneh
Javnega zavoda Bogenšperk in Knjižnice Litija.
Vabljeni k sodelovanju!

Tudi v septembru sta bila v šmarski župniji dva večja dogodka

Avtor članka: Uroš Pušnik

Prvi je bil »Farni dan« v Šmartnu, ko smo se zbrali na prvo nedeljo v septembru (3. 9. 2023) pri sv. Martinu, kjer se je ob spominu na obletnico posvetitve župnijske cerkve odvijal že tradicionalni 3. župnijski dan.

Najprej nas je pod oboki mogočne šmarske »katedrale« zbrala osrednja slovesna sv. maša, ki jo je vodil domači župnik g. Marko Mohor Stegnar. V mašnem nagovoru je poleg začetka šolskega in veroučnega leta izpostavil tudi, da ljudje v življenju doživljamo dobre in slabe trenutke, zato je še toliko pomembneje, da se v trenutkih, naporov, težav in preizkušenj zaupamo Jezusu. Pripadnost njemu kažemo na poseben način tudi z obiskom sv. maše in nam polaga na srce, naj bo »... sv. maša središče našega življenja ...«. Med sv. mašo je g. Marko blagoslovil tudi šolske torbe, slovesnost pa sta povzdigovala molitev zbranega vernega ljudstva ter ubrano petje mladih šmarskih pevcev. Po sv. maši se je dogajanje preselilo na župnijsko dvorišče, kjer so

v krajšem kulturnem programu nastopili Otroški zbor Žvrgolevčki, s. Liza Nrecaj, HKL in Orkester harmonikarjev Glasbene šole Bučar. V prijetnem in prešernem vzdušju smo dočakali tudi vsakoletni že tradicionalni golaž iz vojaškega kotla, obilico dobrot domačih šmarskih gospodinj ter »gospodarjeve« dobre kapljice. Prijetno vzdušje so popestrili srečelov, igre za otroke in kviz za starejše.

Župnijska prireditev je vsako leto zelo dobro obiskana posebej tudi s strani mladih, to pa nam pove, da je župnija živa in Bog daj, da bo s polnimi in zdravimi pljuči še dolgo dihala.

Drugi dogodek pa se je odvil v nedeljo, 24. septembra 2023, s sv. mašo, katere so se še posebej v lepem številu udeležili naši bolni, invalidi in ostareli. Odpev »Glej prihajam, da izpolnim Tvojo voljo, Gospod!« je bilo slišati tudi to dopoldne. Osrednjo sv. mašo je vodil domači župnik g. Marko Mohor Stegnar. V mašnem nagovoru smo skupaj s pridigarjem razmišljali ob evangelijskem odlomku, ko gospodar najema delavce za delo v vinogradu in daje vsem enako plačilo ne glede na dolžino dela. Ravno tako pa nas tudi Jezus vabi v svojo bližino; ves dan in vse življenje. Kljub preizkušnjam, ki nam jih pošilja, nad nami ne obupa; krepča nas in nas utrjuje. Prav bolni invalidi in ostareli pa nam po besedah g. Marka »... dajete vedeti, kako krhko je življenje ...«.

Mnoge starejše so to dopoldne pripeljali k sv. maši domači, sorodniki ali prostovoljci, prav vsak izmed njih pa je lahko prejel tudi zakrament bolniškega maziljenja. Kljub slabemu in deževnemu vremenu se je slovesnosti udeležilo lepo število starostnikov, ki so se ob koncu še srečali v mežnariji in ob dobrotah prizadevnih članic župnijske Karitas še malce pokramljali.

Srečanje starejših krajanov KORK Jablanica

Avtor članka: Odbor KORK Jablanica

Zadnje septembrsko nedeljo letošnjega poletja smo prostovoljke Krajevne organizacije RK Jablanica organizirale vsakoletno srečanje starejših krajanov v Pustovem mlinu. Po nagovoru predsednice KORK Jablanica nas je prijazno pozdravil tudi župan g. Blaž Izlakar.

Da je bilo druženje še bolj veselo in sproščeno, je s harmoniko poskrbel Urh Rozina. Kmalu se mu je pridružilo nekaj krajanek, ki so zapele venček ljudskih in narodnih pesmi.

Ker nam je mar za starejše, spodbujamo in širimo vrednote zdravega življenja, vsako leto pripravimo tudi zdravstveno predavanje. Tokrat smo povabile k sodelovanju Center za krepitev zdravja, ki deluje v

okviru ZD Litija. Njihova vizija in poslanstvo je zdravje za vse, zato v centru strmiijo k izboljšanju življenjskega sloga posameznika. Diplomirani medicinski sestri, ga. Neja Perič in ga. Daša Medvešek, sta nam odlično podali strokovne smernice in priporočila na temo preprečevanja padcev in krepitev imunskega sistema.

Tekom leta prostovoljke obiskujemo in pomagamo starejšim krajanom, posredujemo pri razdeljevanju prehranskih in higien-

skih paketov, informiranju o krvodajalskih akcijah, dobrotelnosti in sodelujemo pri drugih aktivnostih, ki potekajo v okviru OZRK Litija.

Srečanje smo zaključili po nekaj prijetno preživelih uricah. Prostovoljke KORK Jablanica se ob tej priložnosti zahvaljujemo vsem krajanom Jablaniške doline, ki nas pri naših aktivnostih podpirate in z vašimi prispevki omogočite druženje naših starejših sokrajanov.

Začetek sezone 2023/24 v 1. B moški rokometni ligi

Avtor članka: Ernest Mrzel, RD Herz Šmartno

8. 9. so člani RD HERZ Šmartno pričeli s tekmovanji v 1. B moški rokometni ligi. Uvodni mesec september v sezoni 2023/24 je prinesel tri tekme, na katerih je izplel dva poraza, ena zmaga in odpovedana tekma. V sredini septembra so s tekmovanji pričele tudi mlajše selekcije.

Poročilo septembrskih tekem članske ekipe RD Herz Šmartno:

- 8. 9. 2023, 1. krog RD Herz Šmartno : RK Frankstahl Radovljica 25 : 34
- 2. krog ODPADEL – RK MARIBOR BRANIK JE IZSTOPIL IZ LIGE
- 22. 9. 2023, 3. krog RD Herz Šmartno : RK Jadran Hrpelje - Kozina 39 : 24
- 30. 9. 2023, 4. krog RK Dol TKI Hrastnik : RD Herz Šmartno 30 : 23

S kom se bodo varovanci trenerja Aleša Šmejca pomerili v oktobru?

6. 10. doma pričakujemo novinca v 1. B ligi – RK Ajdovščina. 14. 10. se naša članska ekipa odpravlja v Črnomelj. 20. 10. nas čaka težka tekma doma proti ekipi iz Grosupljega. 28. 10. se rdeče-črni odpravljajo v goste k lansnemu prvotligašu – ekipi RK Krško. Vljudno vabljeni na domači tekmi v Dvorano Pungrt!

S tekmami so pričele tudi mlajše selekcije. Kadeti imajo v skupini E (kvalifikacije za 1. ligo) na svojem računu dve zmagi in en neodločen izid. V 2. ligi – vzhod imajo naši mladinci po eno zmago in poraz. Eno zmago pa so vknjižili starejši dečki B v skupini JUG.

Ni prepozno da postaneš rokometas! Vabimo vse fante od 1. do 9. razreda OŠ in dekleta od 1. do 4. razreda OŠ, ki jih zanima rokomet, da se vpišejo v šmarsko rokometno šolo.

Info: 040 629 384 ali info@rdsmartno.si

Vse informacije glede sezone 2023/24 in spremljanja tekem bomo objavljali na naši Facebook in Instagram strani, kjer si lahko ogleda-

Foto: Blaž Bratkovič

POSTANI ROKOMETAS

VABIMO FANTE OD 1-9. RAZREDA OŠ DEKLETA OD 1-4. RAZREDA OŠ

VPIŠI SE ZDAJ!

INFO
*040 629 384 ALI
*INFO@RDSMARTNO.SI

GRADSENI CENTER GRAMAX
RZS ROKOMETNA ZVEZA SLOVENIJE
Herz Šmartno KOPIT

te vse zadnje novice. Gledalce vabimo k nakupu klubskih podpor-
nih kartic za sezono 2023/24, ki med drugim omogočajo ogled
vseh domačih tekem sezone, podporno kartico in majico RD Herz
Šmartno v vaši velikosti. »Borimo se za Šmartno!«

Akcija Manj svečk za manj grobov

Avtorica članka: Veronika Jesenšek

Akcija manj svečk za manj grobov je vse-slovenska ekološko-humanitarna akcija ljudi za ljudi.

Svečke na grobu so močan simbol spomina na naše najdražje in z akcijo ne želimo rušiti tradicije. Tega spomina pa ne smemo okrniti s pretiravanjem. Svoje pokojne nosimo v mislih in srcih vsak dan, s sodelovanjem v akciji *Manj svečk za manj grobov* pa naredimo še nekaj dobrega za tiste, ki nas najbolj potrebujejo.

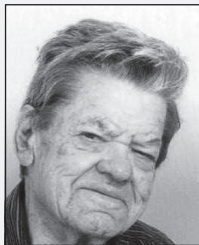
Zaustavimo pretirano krašenje grobov. Namesto gore svečk se naših pokojnih spomnimo s prostovoljnim prispevkom, ki bo reševal življenja.

V lanski akciji *Manj svečk za manj grobov* smo v Šmartnem zbrali 1.179,00 €, ki smo jih v celoti namenili za nakup defibrilatorja za PGD Vintarjevec.

Za letošnjo akcijo, ki bo potekala v dnevih pred 1. novembrom pred pokopališčem v Šmartnem, smo se odločili, da vsa zbrana sredstva namenimo za nakup defibrilatorja za PGD Liberga. Prijazno vabljeni prostovoljci tudi letos, da se nam pridružite na stojnici pred pokopališčem Šmartnem.

Vsi, ki bi želeli sodelovati pri izpeljavi 6. dobrodelne akcije, pokličite koordinatorko akcije *Manj svečk za manj grobov*, Veroniko Jesenšek, na telefonsko številko 041 272 825.

Skupaj nam bo uspelo uresničiti zastavljeni cilj, bodite zraven!

*Zapel je zvon,
tebi v slovo.
Poln bolečin,
ostaja spomin,
ostaja praznina,
molk in tišina.*

ZAHVALA

Umrj je naš dragi oče

DRAGO PERME

iz Velike Kostrevnice,
26. 3. 1940–13. 9. 2023.

Iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče in svete maše. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Za vedno boš ostal v naših srcih.

Žalujóči: vsi njegovi

*»Za dobroto tvojih rok
ostala je beseda hvala,
ki v srcih bo ostala
in večno lep spomin bo dala ... «*

ZAHVALA

ob boleči izgubi drage mame, sestre, babice in prababice

MARIJE JERIN

(6. 4. 1933–25. 8. 2023)
iz Gradiških Laz

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam ob boleči izgubi kakorkoli stali ob strani in nam pomagali. Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče in svete maše. Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Za vedno v naših srcih.

Vsi njeni

*Ni te več na vrtu, ne v hiši,
nič več se tvoj glas ne sliši,
če lučka na grobu upihnil bo vihar,
v naših srcih je ne bo nikdar.*

V SPOMIN

JOŽI GRIL

1962–2022

Mineva žalostno leto, odkar si se poslovila od nas. Pretrgana je nit življenja hitro in nepričakovano. Joži, pogrešamo te.

Tomatovi

*Veseli s tabo smo živeli,
žalostni, ker te več ni.
Ostali živi so spomini,
z nami potuješ vse dni.*

V SPOMIN

13. oktobra mineva 20 let,
odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi

ALEN PEVEC

iz Lupinice.
17. 10. 1985–13. 10. 2003

Hvala vsem, ki se ga spominjate, prižigate svečo in postojite ob njegovem grobu.

V naših mislih ostaja trajen spomin nate.

Pogrešamo te.

Vsi njegovi

Župnijska cerkev sv. Martina v Šmartnem pri Litiji

Avtor članka: Tadej Čopar

Sedanja župnijska cerkev sv. Martina v Šmartnem stoji na mestu stare cerkve, ki je pred rušenjem leta 1899 stala več stoletij, saj njeni začetki segajo še v čas pred potresom leta 1511, po katerem so potekala večja obnovitvena dela. Iz stare cerkve so se ohranili štirje nagrobniki iz 16. stoletja, ki so jih vzdali v krstno kapelo nove cerkve v pritličju južnega zvonika (nagrobnik Erazma Wagna, nagrobnik Jorga Smucka, nagrobnik Krištofa Bruckherschmida in nagrobnik Erazma Lihtenberškega). Stara cerkev je bila za potrebe župnije, ki je imela 5000 vernikov, odločno premajhna. Posebej se je to pokazalo ob nedeljah in praznikih, ko so se ljudje gnetli v cerkvi. Zagotovo je bil to prvi in najpomembnejši razlog, da so si Šmarčani želeli nove cerkve, ki bi ustrezala potrebam šmarske župnije. Potrebe po gradnji nove cerkve se je dobro zavedal župnik in dekan Josip Burger (v Šmartnem je deloval med letoma 1836 in 1870), ki je skoraj celotno premoženje zapustil za gradnjo nove šmarske cerkve. Župnik, ki je vodil gradnjo nove cerkve, je bil Ivan Lavrenčič, ki je deloval v Šmartnem med letoma 1895 in 1902. Nova cerkev je bila zgrajena v neogotskem slogu po načrtih Adolfa Wagnerja, profesorja državne obrtne šole v Gradcu.

Podiranje stare cerkve se je začelo marca 1899, ko so se od cerkve poslovili s slovesno tridnevnicjo in enournim zvonjenjem. Nato so se začela rušitvena dela, ki so potekala med marcem in majem 1899. Cerkev je bila očitno na nekaterih delih precej močno grajena, saj so se pri rušenju poslužili tudi razstreljevanja. Cerkev so začeli zidati 10. aprila 1899 in jo dokončali 7. novembra 1900. V času gradnje so v poletnem in lepem jesenskem vremenu maše potekale v kapelici na Pungрту. Ker je šlo v kapelico le malo ljudi, je duhovnik daroval sv. mašo v kapelici, pridigal pa je na cerkvenem pragu. Ker pozimi to ni bilo izvedljivo, so ob začasnem zaključku del v letu 1899 za silo preuredili še nedokončano cerkev tako, da so lahko čez zimo tam že potekale maše. Ker je bilo v zimi na prehodu iz leta 1899 na 1900 v novi cerkvi zelo mrzlo, so postavili peči, da so se lahko do pomladi odvijale maše. Marca 1900 so z deli nadaljevali, maše pa so se spet opravljale v kapelici na Pungрту. Zidarska dela so bila končana 7. novembra 1900. V zadnjem letu pred posvetitvijo je potekalo še notranje opremljanje cerkve. V tem času je kamnosek Feliks Toman postavil glavni oltar, prižnico, krstni kamen, oba kropilnika in obhajilno mizo. Njegovo delo sta tudi stranska oltarja, ki pa v času posvetitve še nista bila dokončana, saj so bili nadstavki s slikami za stranska oltarja nameščeni šele maja 1902. V zadnjem letu pred posvetitvijo so bila izdelana tudi vrata in klopi. Oboje je izdelal mizarski mojster Izgoršek. Posvetitev nove cerkve je potekala 15. septembra 1901.

Dela na šmarski cerkvi na dan posvetitve še niso bila končana. Leta 1902 so postavili nadstavke obeh stranskih oltarjev in štiri gotske spovednice. Stranska oltarja imata skupaj šest slik, ki so delo dunajskega akademskega slikarja Kastnerja (Brezmadežna, sv. Alojzij in sv. Barbara v levem stranskem oltarju ter sv. Anton Padovanski, sv. Janez Zlatoust in sv. Avguštin v desnem stranskem oltarju). Omenjene štiri gotske spovednice so delo Ivana Mathiana ml., dvornega založnika v Ljubljani. Orgle so bile blagoslovljene leta 1908. Slikarska dela so bila opravljena med leti 1911 in 1913, ko je v Šmartnem deloval slikar Anton Jebačin. Leta 1911 je poslikal oboke, leta 1912 je naslikal križev pot, leta 1913 pa še sliko Marijinega groba in njenega kronanja nad Marijinim oltarjem, sliko zavetnikov podružnic nad oltarjem sv. Antona ter poslikave na prižnici (na njej je naslikal Mojzesa, Kristusa in štiri evangeliste).

Žiga Cvikl, Vstopi

Ob začetku prve svetovne vojne je tako šmarska cerkev kazala skoraj enako podobo kot danes.

V naslednjih desetletjih so na cerkvi večkrat potekale nadgradnje in vzdrževalna dela. Obdobje med obema vojnama je bilo v znamenju novih tehnoloških pridobitev. Kmalu po koncu prve svetovne vojne je šmarska cerkev dobila električno napeljavo, tik pred začetkom druge svetovne vojne pa še zvočnike. Med večjimi posegi na šmarski cerkvi po drugi svetovni vojni bi lahko omenili obnovo strehe in žlebov na cerkvi ter notranjosti cerkve, ki je potekala med koncem šestdesetih let in sredino sedemdesetih let, prenavo orgel sredi osemdesetih let, ko so se le-te povečale za pet registrov, ponovno prenavo notranjosti cerkve leta 2009, obnovo šmarskih zvonikov v letih 2013 in 2014 ter obnovo cerkvene strehe leta 2021.